

ETELÄ-POHJANMAAN
II VAIHEMAAKUNTAKAAVAN MUUTOS
KESKUSTATOIMINNOT JA KAUPPA

KAAVASELOSTUS

2020

Katri Korpela

ETELÄ-POHJANMAAN LIITTO

Etelä-Pohjanmaan II vaihemaakuntakaavan muutos.
Kauppa ja keskustatoiminnot. Kaavaselostus.

ISBN 978-951-766-387-8 (nide)

ISBN 978-951-766-388-5 (verkkojulkaisu)

ISSN 1237-993X

Julkaisu A:71

Julkaisuvuosi 2020

Etelä-Pohjanmaan liitto

www.epliitto.fi

Julkaisun kuvat: Katri Korpela

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO.....	3
2 KAAVAMUUTOKSEN LÄHTÖKOHDAT.....	4
2.1 Kaava-alue ja kaavan vaikutusalue	4
2.2 Maakunnan suunnittelujärjestelmä	5
2.3 Maakuntakaavan laadintaa ohjaavat säädökset	6
2.4 Maakuntakaavan laadintaa ohjaavat alueelliset suunnitelmat.....	8
3 MAAKUNNAN NYKYTILA.....	11
3.1 Väestö	11
3.2 Työpaikat ja toimialat	13
3.3 Alue- ja yhdyskuntarakenne	14
3.4 Kaupan palveluverkko	15
4 KAAVAMUUTOKSEN TAVOITTEET	18
5 KAAVAPROSESSIN AIKATAULU JA VAIHEET	20
5.1 Aloitusvaihe	21
5.2 Valmisteluvaihe	22
5.3 Ehdotusvaihe	22
5.4 Hyväksymisvaihe.....	22
6 KAAVAN TAUSTASELVITYKSET	23
7.1 Keskustatoimintojen verkko	26
7.2 Kaupan palveluverkko	29
8 KAAVAN MERKINNÄT JA MÄÄRÄYKSET.....	31
9 KAAVAMUUTOKSEN VAIKUTUKSET.....	36
9.1 Vaikutusten arviointi	36
9.2 Kaavamuutoksen vaikutukset.....	37
10 KAAVAN OIKEUSVAIKUTUKSET	40
11 MAAKUNTAKAAVAN TOTEUTTAMINEN JA SEURANTA.....	41
LÄHTEET	42

1 JOHDANTO

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan uudistamista on toteutettu viime vuosina vaiheittain. Etelä-Pohjanmaan voimassa oleva vaihemaakuntakaava II käsittelee Etelä-Pohjanmaan keskustatoimintojen alueita, kaupallisia palveluja ja liikennettä. Vaihemaakuntakaava hyväksyttiin maakuntavaltuustossa 30.5.2016 (§ 11). Hyväksymispäätöstä tehtäessä tiedossa oli, että vähittäiskauppaa koskevaan lainsäädäntö on muuttumassa. Maakuntavaltuuston kaavan hyväksymistä koskevaan päätökseen sisältyi ponsiesitys, jonka mukaan ”*Maakuntavaltuusto velvoittaa liiton toimiston käynnistämään kaupan mitoittamiseen keskusta-alueilla liittyvien muutosten valmistelun heti, kun hallitus on saanut voimaan mitoittamista koskevan uuden lainsäädännön. Tällä halutaan taata se, että kunnat pystyvät reagoimaan nopeasti mahdollisiin muutoksiin kaupan tarpeissa.*”

Vähittäiskauppaa käsitteleviin maankäyttö- ja rakennuslain pykäliin tehdyt muutokset on vahvistettu huhtikuussa 2017 ja ne ovat astuneet voimaan 1.5.2017. Nämä muutokset aiheuttavat tarpeen tarkistaa Etelä-Pohjanmaan II vaihemaakuntakaavaa kaupan ja keskustatoimintojen teemojen osalta. Teemoja tarkastetaan vain lainsäädännön aiheuttamien muutostarpeiden osalta, eikä varsin tuoreen kaavaratkaisun perusteet muodostaneita selvityksiä päivitetä. Muutokset kohdistuvat kaavan yleiseen suunnittelumääräykseen, jossa määritellään seudullisesti merkittävän kaupan alarajat, sekä keskustatoimintojen alueiden sekä keskustatoimintojen alakeskusten suunnittelumääräyksiin. Muutokset heijastuvat myös kaavaselostukseen, jossa kaavan vaikutusten arviointi päivitetään vastaamaan kaavamutosta. Kaavamuuotos ei koske keskustojen ulkopuolisia km-merkintöjä eikä liikenteen ja logistiikan merkintöjä.

Maankäyttö- ja rakennuslakiin tehtyjen muutosten myötä vähittäiskaupan suuryksikön kokoraja nostettiin 2000 kerrosneliömetristä 4000 kerrosneliömetriin. Lisäksi poistettiin velvoite osoittaa maakuntakaavan keskustatoimintojen alueella vähittäiskaupan suuryksiköiden enimmäismitoitus. Lakimuutoksen myötä luovuttiin veloitteesta ottaa huomioon kaupan laatu sijoitettaessa vähittäiskaupan suuryksikkö muualle kuin keskusta-alueelle. Vähittäiskaupan suuryksiköiden ensisijainen sijaintipaikka on kuitenkin jatkossakin keskusta-alue. Suuryksikkö voidaan jatkossa sijoittaa myös muualle edellyttäen, että kaupan palvelujen saavutettavuus otetaan huomioon sijoituksen perusteena (HE 251/2016).

Etelä-Pohjanmaan II vaihemaakuntakaavan muutoksen laatimisesta on vastannut liiton maakuntasuunnittelun tehtäväalue. Vastuullisena johtajana on toiminut vs. suunnittelujohtaja Markus Erkkilä. Kaavamutoksen sisällöstä ovat vastanneet Markus Erkkilä, Maaria Vanhatalo ja Mari Väänänen.

Vaihemaakuntakaava II muutoksen laadinta käynnistyi maakuntahallituksen päätöksellä 20.11.2017.

Kaavamutoksen luonnos oli nähtävillä 30.4.–21.6.2018 ja siitä saatiin yhteensä 11 lausuntoa.

Kaavamutoksen ehdotus oli viranomaisten lausuttavana 15.10–14.12.2018 ja siitä saatiin yhteensä 13 lausuntoa. Kaavamutoksen ehdotus asetettiin julkisesti nähtäville 24.6–6.9.2019 ja siitä saatiin yksi lausunto.

Kaavamuuotos hyväksyttiin maakuntavaltuustossa MRL 31 § mukaisesti 2.12.2019.

KAAVAMUUTOKSEN LÄHTÖKOHDAT

2.1 Kaava-alue ja kaavan vaikutusalue

Käsillä olevan II vaihemaakuntakaavan muutoksen tarkoituksena on saattaa kaava vastaamaan laissa tapahtuneita muutoksia. Kaavamuutoksessa otetaan huomioon sekä uudistuneet säädökset, että maakunnassa tapahtunut kehitys siten, että maakuntakaava pystyy ohjaamaan ja edistämään maakunnan kehitystä tarkoituksenmukaisella tavalla.

Kaavamuutoksen kohteena oleva kaava-alue on Etelä-Pohjanmaan maakunta, joka muodostuu 17 kunnasta (kuva 1). Kaavamuutoksen suorat vaikutukset kohdistuvat Etelä-Pohjanmaan maakuntaan. Kaavan vaikutusalueen muodostavat Etelä-Pohjanmaan lisäksi siihen rajautuvat naapurimaakunnat, ja erityisesti Etelä-Pohjanmaan maakuntaan rajoittuvat kunnat.

Kuva 1. Maakuntakaava-alueen kunnat ja siihen rajautuvat maakunnat.

2.2 Maakunnan suunnittelujärjestelmä

Etelä-Pohjanmaalla maakunnan suunnittelusta vastaa Etelä-Pohjanmaan liitto. Liitto valmistelee, koordinoi ja organisoi suunnitteluprosesseja sekä selvittää suunnitteluteemojen tiedolliset perusteet ja muodostaa suunnitteluesitykset. Maakunnan suunnitteluun kuuluvat alueiden kehittämislain (5 §) ja maankäyttö- ja rakennuslain (25 §) mukaan maakuntasuunnitelma, maakuntakaava ja alueellinen kehittämisohjelma (maakuntaohjelma) (kuva 2). Maakunnan suunnittelussa otetaan huomioon valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ja valtakunnalliset alueiden kehittämisen tavoitteet.

Maakuntasuunnitelmassa muodostetaan strategiset linjaukset ja tulevaisuuden näköalat, maakuntakaavassa puolestaan maakuntasuunnitelman tavoitteiden mukaiset alueiden käytön linjaukset. Maakuntakaava esitetään kartalla ja siihen kuuluvat kaavamerkinnot ja -määräykset. Maakuntakaavaan liittyy myös kaavaselustus, jossa esitetään kaavan tavoitteiden, eri vaihtoehtojen ja niiden vaikutusten sekä ratkaisujen perusteiden arvioimiseksi tarpeelliset tiedot. Maakuntaohjelma kokoo maakuntasuunnitelman, maakuntakaavan ja maakunnan toimijoiden näkemykset lyhyen tähtäimen strategiseksi toimenpidesuunnitelmaksi. Maakuntasuunnitelman, maakuntakaavan ja maakuntaohjelman ylläpito- ja laatimisprosessit hyödyntävät osittain samoja tausta-aineistoja ja vuorovaikutusfoorumeita. Maakuntakaavalla on kuitenkin erilainen tehtävä, erilaiset oikeusvaikutukset ja erilainen laadintasykli, mistä syystä suunnitteluprosessit ovat erillisiä.

Kuva 2. Maakunnan suunnittelujärjestelmä

2.3 Maakuntakaavan laadintaa ohjaavat säädökset

Maankäyttö- ja rakennuslaki

Maakuntakaavan laadinnan lähtökohdat ja oikeudelliset perusteet on säädetty maankäyttö- ja rakennuslaissa (MRL). Lain yleistavoitteena on järjestää alueiden käyttö ja rakentaminen siten, että voidaan taata hyvä elinympäristö ja edistää ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä kehitys. Laki myös linjaa kaavan osallisten mahdollisuuden osallistua sen valmisteluun, suunnittelun laadun ja vuorovaikutteisuuden tavoitteet, asiantuntemuksen monipuolisuuden sekä avoimen tiedottamisen periaatteet (MRL 1§).

Lain mukaan maakunnan liiton tulee huolehtia tarpeellisesta maakuntakaavan laatimisesta, kaavan pitämisestä ajan tasalla ja sen kehittämisestä (MRL 27 §). Maakuntakaavassa tulee ottaa huomioon maakunnan oloista johtuvat erityiset tarpeet, mutta samalla ne on sovittava yhteen valtakunnallisten tarpeiden kanssa.

MRL 28 § mukaan maakuntakaavaa laadittaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota:

- 1) maakunnan tarkoituksenmukaiseen alue- ja yhdyskuntarakenteeseen,
- 2) alueiden käytön ekologiseen kestävyyteen,
- 3) ympäristön ja talouden kannalta kestäviin liikenteen ja teknisen huollon järjestelyihin,
- 4) vesi- ja maa-ainesvarojen kestävään käyttöön,
- 5) maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin,
- 6) maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimiseen, sekä
- 7) virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyyteen.

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan maakuntakaavalla ohjataan maakunnallisesti ja seudullisesti merkittävien vähittäiskaupan suuryksiköiden sijaintia. Vähittäiskauppaa koskeviin maankäyttö- ja rakennuslain pykäliin tehdyt muutokset on vahvistettu huhtikuussa 2017 ja ne ovat astuneet voimaan 1.5.2017.

Muutosten myötä vähittäiskaupan suuryksikön kokoraja nostettiin 2 000 kerrosneliömetristä (k-m²) 4 000 k-m². Kyseisen muutoksen myötä lain 9 a luvun vähittäiskaupan suuryksikköihin liittyvät säännökset koskevat vain yli 4 000 k-m² kokoisia vähittäiskaupan myymälöitä, eivätkä tätä pienemmät vähittäiskaupan myymälät lukeudu enää vähittäiskaupan suuryksiköiksi lukuun ottamatta 71 d §:ssä tarkoitettuja myymäläkeskittyä. Lain 71 a §:ää sovelletaan jatkossa myös paljon tilaa vaativan erikoistavaran kauppaan.

Laista poistettiin muutoksen myötä velvoite osoittaa maakuntakaavan keskustatoimintojen alueella vähittäiskaupan suuryksiköiden enimmäismitoitus. Keskustatoimintojen alueiden ulkopuolella vähittäiskaupan suuryksiköiden enimmäismitoitus on kuitenkin edelleen osoitettava riittävällä tarkkuudella (71 b §). Lain 71 b §:n mukaan maakuntakaavassa tulee edelleen osoittaa merkitykseltään seudullisen vähittäiskauppayksikön koon alaraja. Vähittäiskaupan suuryksiköiden ensisijainen sijaintipaikka on lain 71 c §:n mukaan edelleen keskusta-alue, ellei muu sijainti kaupan palvelujen saavutettavuus huomioon ottaen ole perusteltu.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Maankäyttö- ja rakennuslain 24 §:n mukaan maakunnan suunnittelussa ja muussa alueiden käytön suunnittelussa on huolehdittava valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden (VAT) huomioon ottamisesta ja niiden toteutumisen edistämisestä. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet linjaavat kansallisia alueiden käytön suuntaviivoja pitkällä aikavälillä. Valtioneuvosto hyväksyi uudet valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet 14.12.2017. Uudistetut valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet astuivat voimaan 1.4.2018, korvaen 30.11.2000 vahvistetut ja 13.12.2008 tarkastetut valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet. Tavoitteiden oikeusvaikutukset säilyivät uudistuksessa ennallaan. Uudistetut tavoitteet edistävät muun muassa pitkän aikavälin taloudellista kasvua ja elinkeinojen kehittämisedellytyksiä sekä ympäristön kestävä kehitystä ja siirtymistä vähähiiliseen ja resurssitehokkaaseen yhteiskuntaan.

Muutoksen kohteena oleva Etelä-Pohjanmaan II vaihemaakuntakaava on hyväksytty 30.5.2016 ja laadittu uudistusta edeltäviä valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita noudattaen. Kaavamuutos puolestaan toteutetaan VAT-uudistuksen vaikutukset huomioiden.

Uudistetut, 14.12.2017 vahvistetut ja 1.4.2018 voimaan astuneet, valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet käsittelevät seuraavia kokonaisuuksia:

- toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen,
- tehokas liikennejärjestelmä,
- terveellinen ja turvallinen elinympäristö,
- elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat, sekä
- uusiutumiskykyinen energiahuolto.

II vaihemaakuntakaavan muutoksessa käsiteltäviä teemoja, kauppaa ja keskustatoimintojen alueita, koskevat erityisesti toimivia yhdyskuntia ja kestävää liikkumista koskevat tavoitteet. Yhdyskuntien toimivuus on perusedellytys asukkaiden arjen sujumiselle etenkin väestön ikääntyessä. Sekä Suomen kilpailukyvyyn parantamiseksi että asukkaiden hyvinvoinnin turvaamiseksi on tärkeää, että alueet ja yhdyskunnat kehittyvät elinvoimaisina ja että niiden voimavaroja ja vahvuuksia voidaan hyödyntää tehokkaasti ja kestävästi. Monikeskuksinen aluerakenne tukee maan eri osien vahvuuksien hyödyntämistä, ja alueiden välisellä verkottumisella ja yhteistyöllä voidaan vahvistaa sekä alueiden vetovoimaa että toimintaedellytyksiä. Perusedellytyksenä toimiville yhdyskunnille ja aluerakenteelle on se, että alueidenkäytöllä pystytään vastaamaan sekä elinkeinojen uusiutumiseen ja kehittymiseen että väestö- ja työpaikkakehityksen edellyttämiin tarpeisiin.

Yhdyskuntia ja kestävää liikkumista koskevilla valtakunnallisilla alueidenkäyttötavoitteilla edistetään koko maan monikeskuksista, verkottuvaa ja hyviin yhteyksiin perustuvaa aluerakennetta, ja tuetaan eri alueiden elinvoimaa ja vahvuuksien hyödyntämistä. Lisäksi luodaan edellytykset elinkeino- ja yritystoiminnan kehittämiseksi sekä väestönkehityksen edellyttämälle riittävälle ja monipuoliselle asuntotuotannolle. Tavoitteiden mukaisesti edistetään myös palvelujen, työpaikkojen ja vapaa-ajan alueiden hyvää saavutettavuutta eri väestöryhmien kannalta. Samalla edistetään kevyen liikenteen ja joukkoliikenteen kehittämistä sekä sijoitetaan merkittävät uudet asuin-, työpaikka- ja palvelutoimintojen alueet siten, että ne ovat hyvin saavutettavissa kyseisillä kulkutavoilla. Tavoitteena on luoda edellytykset vähähiiliselle ja resurssitehokkaalle yhdyskuntakehitykselle, joka tukeutuu ensisijaisesti olemassa olevaan rakenteeseen.

Muutoksen kohteena olevan II vaihemaakuntakaavan laadintaa ohjanneet, 30.11.2000 vahvistetut ja 13.12.2008 tarkistettut, valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet on ryhmitelty omiin kokonaisuuksiinsa seuraavasti:

- toimiva aluerakenne,
- eheytyvä yhdyskuntarakenne ja elinympäristön laatu,
- kulttuuri- ja luonnonperintö, virkistyskäyttö ja luonnonvarat,
- toimivat yhteysverkostot ja energiahuolto,
- Helsingin seudun erityiskysymykset, sekä
- luonto- ja kulttuuriympäristöinä erityiset aluekokonaisuudet.

II vaihemaakuntakaavan teemoina olevia kauppaa, liikennettä ja logistiikkaa sekä keskustatoimintoja koskevat erityisesti tavoitteet aluerakenteen toimivuudesta, eheytyvästä yhdyskuntarakenteesta sekä toimivista yhteysverkostoista. Aluerakennetta tulee kehittää monikeskuksisena ja verkottuvana sekä hyviin liikenneyhteyksiin perustuvana kokonaisuutena, joka koostuu maakuntakeskuksista, sekä kaupunkiseutujen ja maaseudun keskuksista. Kaupunkiseutujen kehittämisessä tulee tukeutua olemassa oleviin keskuksiin. Keskuksia ja erityisesti niiden keskusta-alueita tulee kehittää monipuolisina palvelujen, asumisen, työpaikkojen ja vapaa-ajan alueina.

Yhdyskuntarakenteen eheyttäminen tapahtuu VAT:ien mukaan, kun palvelut ja työpaikat ovat hyvin eri väestöryhmien saavutettavissa siten, että henkilöautoliikenteen tarve on mahdollisimman vähäinen. Uusia toimintoja tulee suunnitella ensisijaisesti olemassa olevaa yhdyskuntarakennetta hyödyntäen. Maakunta-kaavoitukselle on osoitettu erityisiksi tavoitteiksi henkilöautoliikenteen tarvetta vähentävä sekä joukkoliikennettä, kävelyä ja pyöräilyä edistävä liikennejärjestelmä, kaupunkiseutujen palvelujen saatavuutta edistävä keskusjärjestelmä ja palveluverkko sekä vähittäiskaupan suuryksiköiden sijoittumisen selvittäminen. Vähittäiskaupan suuryksiköt tulee sijoittaa yhdyskuntarakennetta tukevasti.

Liikennejärjestelmiä tulee tavoitteiden mukaan kehittää eri liikennemuotoja käsittelevinä ja yhdistävinä kokonaisuuksina, jotka palvelevat sekä asutusta että elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä. Alueidenkäytöllä on turvattava merkittävien valtakunnallisten liikenneväylien jatkuvuus ja valtakunnallisesti merkittävien satamien sekä lentoasemien kehittämismahdollisuudet. Edelleen tavoitteena on myös henkilöautoilun tarpeen vähentäminen. Liikennejärjestelmiä koskevien tavoitteiden toteuttaminen edistää Etelä-Pohjanmaalla sekä keskustojen että kaupan palveluverkon saavutettavuutta ja vetovoimaa.

2.4 Maakuntakaavan laadintaa ohjaavat alueelliset suunnitelmat

Maakuntastrategia

Etelä-Pohjanmaan maakuntasuunnitelma 2040 on valmistunut vuonna 2014 ja uusi maakuntaohjelma 2018–2021, *Tuoreita eväitä Etelä-Pohjanmaalle*, alkuvuodesta 2018. Uudessa maakuntaohjelmassa esitetyt vuosien 2018–2021 tavoitteet ja toimenpiteet pohjautuvat pitkän tähtäimen tavoitteisiin, jotka on asetettu maakuntasuunnitelmassa 2040. Sekä alueiden kehittämisen että aluesuunnittelun kannalta tärkein maakunnallinen suunnitelma on maakuntasuunnitelman ja -ohjelman yhdistävä maakuntastrategia.¹

¹ Etelä-Pohjanmaan tulevaisuuden eväät - maakuntasuunnitelma 2040 & maakuntaohjelma 2014–2017. Etelä-Pohjanmaan liitto. 2014.

Maakuntastrategiassa linjataan tavoitteet Etelä-Pohjanmaan elinkeinoelämän uudistamiseksi, osaamisen kehittämiseksi, hyvinvoinnin lisäämiseksi sekä aluerakenteen ja ympäristön eheyttämiseksi. Aluerakenteen kehittämisen osalta strategiassa on painotettu muun muassa kylä-, kunta- ja kaupunkikeskusten kehittämistä osallistavalla suunnittelulla sekä korostamalla kaavoituksen ja maankäytön avulla luotavia edellytyksiä virikkeiselle ympäristölle (Etelä-Pohjanmaan liitto 2014b). Tavoitetilaksi vuodelle 2040 on aluerakenteen osalta määritelty alueiden erityispiirteiden vahvistaminen ja maakunnan monipuolisten mahdollisuuksien kestävä hyödyntäminen. Käytännössä tavoitteeseen pyritään muun muassa maakunnan erityispiirteet huomioon ottavien älykkäiden ja innovatiivisten asumisen ja liikenteen ratkaisujen kehittämällä, intensiivisen yhdyskuntarakenteen ja kasvun kehityskäytävien luomisella, sekä edistämällä nopeita ja korkeatasoisia ylimatekunnallisia yhteyksiä ja hiilineutraalia liikennettä.

Strategia jakaa Etelä-Pohjanmaan alueen kolmeen erityyppiseen vyöhykkeeseen:

1. Kasvun ja intensiivisen rakentamisen kehityskäytävät, joita ovat:
 - a. Kauhajoki–Seinäjoki–Kauhava
 - b. Alajärvi–Vimpeli–Lappajärvi
 - c. Seinäjoki–Alavus–Ähtäri,
2. Biotalous tuotantoympäristöt ja niitä tukevat rakenteet, sekä
3. Ekologiset vyöhykkeet ja niitä hyödyntävät elinkeinot

Vyöhykkeiden aluerakenteen perusta, maankäyttömuodot ja niiden yhteensovittamisen tarve ovat erilaisia. Strategiassa tunnistettu maankäytön intensiteetin vyöhykkeisyys tulee huomioida myös maakuntakaavan ratkaisussa.

Maakuntakaavat

Etelä-Pohjanmaan voimassa oleva kokonaismaakuntakaava on vahvistettu ympäristöministeriössä 23.5.2005. Tämän jälkeen maakuntakaavaa on uudistettu vaiheittain. I vaihemaakuntakaava käsittelee tuulivoimaa. Maakuntavaltuusto hyväksyi I vaihemaakuntakaavan 11.5.2015 ja kaava sai lainvoiman marraskuussa 2017. Nyt muutoksen alla oleva II vaihemaakuntakaava käsittelee Etelä-Pohjanmaan keskustatointojen alueita, kaupallisia palveluja ja liikennejärjestelmää. Maakuntavaltuusto hyväksyi II vaihemaakuntakaavan 30.5.2016 ja kaava on tullut voimaan 11.8.2016. Valmisteilla on myös Etelä-Pohjanmaan III vaihemaakuntakaava, joka käsittelee suoluonnon suojelua, turvetuotantoa, puolustusvoimien alueita sekä seudullisesti merkittävien bioenergia- ja biolaitosten sekä bioenergian logistiikkaketjujen toimintaan liittyviä maankäyttötarpeita. III vaihemaakuntakaavan kaavaehdotus lähetettiin MRA 13 §:n mukaiselle viranomaisen lausuntokierrokselle 27.2.2018 ja se on julkisesti ehdotuksena nähtävillä 7.9.–12.10.2018 välisen ajan.

Naapurimaakuntien maakuntakaavoitustilanne selviää ympäristöministeriön verkkosivuilta:

www.ym.fi > Maankäyttö ja rakentaminen > Maankäytön suunnittelun ohjaus > Maakuntakaavoitus

Etelä-Pohjanmaan naapurimaakunnissa on useita ympäristöministeriön vahvistamia maakuntakaavoja. Vahvistetuissa kaavoissa on käsitelty vaihtelevasti samoja asioita kuin Etelä-Pohjanmaan II vaihemaakuntakaavassa. Maakuntakaavojen yhteensovitus ja vaikutusten arviointi ovat tärkeitä asioita erityisesti kaupan kehittämisen osalta.

Muut strategiset suunnitelmat

Liikennejärjestelmäsuunnitelma

Liikennejärjestelmäsuunnittelu on osa maakunnan strategista suunnittelujärjestelmää ja se tukee erityisesti alueidenkäytön ja elinkeinojen toimintaedellytysten kehittämistä. Liikennejärjestelmäsuunnitelmassa korostuvat palvelutaso sekä maankäytön, asumisen, liikennejärjestelmän, palvelurakenteen ja elinkeinoelämän (MALPE) toimintaedellytysten suunnittelun ja toteuttamisen yhteensovittaminen.

Etelä-Pohjanmaan liikennejärjestelmäsuunnitelma on valmistunut vuonna 2014 ja se on päivitetty vuonna 2017.² Liikennejärjestelmäsuunnitelmassa esitetään maakunnan liikennejärjestelmän kehittämisen kokonaisnäkemys. Maakunta on jaettu viiteen aluetyyppiin ja niille kullekin on omat tavoitteensa. Aluetyypit ovat Seinäjoen ydinalue, kehityskäytävä Kauhajoki–Seinäjoki–Kauhava, muut keskukset, haja-asutusalueet sekä pitkät ylimaakunnalliset matkat ja kuljetukset.

Suunnitelmassa esitetyn vision mukaisia kehitettäviä toimenpiteitä ovat muun muassa joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn kehittäminen, liikenneturvallisuus, turvalliset koulu- ja asiointimatkat, logistiikka-alueiden ja siihen liittyvien satamayhteysien kehittäminen, kansallisten ja kansainvälisten kuljetusten liikenneturvallisuus ja kustannustehokkuus sekä ympäristöystävällisyys. Maakunnan kilpailukykyä edistetään parantamalla Seinäjoen liikenteellisen solmupisteen ja sitä kautta koko Etelä-Pohjanmaan saavutettavuutta. Liikennejärjestelmäsuunnitelmassa esitetyn vision toteuttaminen edistää osaltaan myös maakunnan keskustojen ja kaupan saavutettavuutta sekä vetovoimaa.

Energia- ja ilmastostrategia

Ilmastonmuutoksen torjunta ja maakunnan omien energialähteiden parempi hyödyntäminen ovat vuonna 2014 valmistuneen ja vuoteen 2030 tähtäävän Etelä-Pohjanmaan energia- ja ilmastostrategian tärkeimmät lähtökohdat.³ Maakunta on erityisen riippuvainen fossiilisesta tuontienergiasta, vaikka myös täysi energiaomavaraisuus olisi mahdollista toteuttaa sekä energiatehokkuutta parantamalla että omaa energiatuotantoa lisäämällä.

Strategiassa tunnistetaan maankäytön, asumisen ja liikenteen huomattava merkitys energian kulutukseen ja sitä kautta kasvihuonepäästöjen määrään. Tavoitteiksi on asetettu sellaisen yhdyskuntarakenteen ja liikennejärjestelmän kehittäminen, joka luo asukkaille mahdollisuuden toteuttaa vähähiilistä yhteiskuntaa omassa arjessaan. Maankäytön osalta tämä tarkoittaa muun muassa palvelujen, asumisen ja työn yhdistämistä toimiviksi kokonaisuuksiksi.

² Etelä-Pohjanmaan liikennejärjestelmäsuunnitelma. Etelä-Pohjanmaan liitto, Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, Liikennevirasto. 2014 & 2017.

³ Etelä-Pohjanmaan energia- ja ilmastostrategia 2014–2020. Etelä-Pohjanmaan liitto. 2014.

3 MAAKUNNAN NYKYTILA

3.1 Väestö

Etelä-Pohjanmaan väkiluku oli vuoden 2015 lopussa yhteensä 193 165 henkeä (taulukko 1).⁴ Maakunnan väkiluku on pysynyt viimeiset kymmenen vuotta jokseenkin samana, vähentyen tänä aikana yhteensä alle prosentin verran. Samalla aikavälillä maakunnan sisäiset väkiluvut ovat kuitenkin muuttuneet enemmän. Etelä-Pohjanmaan väestö on jatkanut keskittymistään entistä enemmän taajamiin ja kuntakeskuksiin. Selvimmin keskittymistä on tapahtunut Kauhajoen Kauhavalta sijoittuvassa keskustaajamien ketjussa. Enemmistö kunnista on kärsinyt muuttotappiosta ja osa keskusta-alueista on myös suhteellisesti taantunut. Väestön muutosten ohella kunta ja palvelurakenteen uudistuminen on myös muuttanut keskustojen asemaa ja keskinäisiä suhteita.

Tilastokeskuksen vuoden 2015 väestöennusteen mukaan Etelä-Pohjanmaan väkiluku olisi vuonna 2040 yhteensä 192 343 henkeä (taulukko 1).⁴ Näin ollen maakunnan väkiluku vähenisi vuosina 2015–2040 noin 820 henkeä eli noin puoli prosenttia. Kunnista väkiluku kasvaisi samalla aikavälillä ainoastaan Seinäjoella, Lapualla ja Ilmajoella. Väestön ikärakenteen kehityksessä on selkeä trendi sekä koko maakunnan että yksit-

Taulukko 1. Etelä-Pohjanmaan maakunnan ja kuntien väkiluku vuonna 2015 ja Tilastokeskuksen ennuste väkiluvusta vuonna 2040, sekä eri ikäryhmien osuudet väestöstä vuosina 2015 ja 2040.

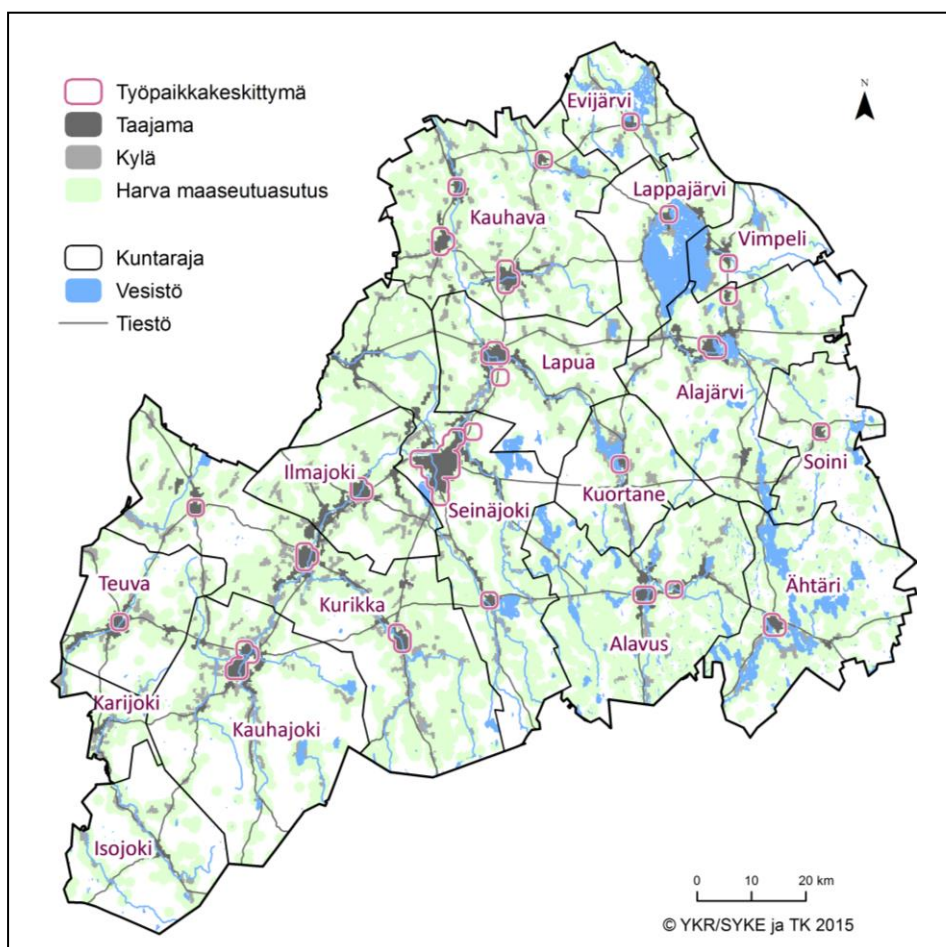
	Väkiluku		0–14-vuotiaiden osuus väestöstä (%)			15–64-vuotiaiden osuus väestöstä (%)			Yli 65 vuotta täyttäneiden osuus väestöstä (%)		
	v. 2015	Ennuste 2040	v. 2015	Ennuste 2040	Muutos 2015–40	v. 2015	Ennuste 2040	Muutos 2015–40	v. 2015	Ennuste 2040	Muutos 2015–40
Alajärvi	10 082	8 690	18	18	0	57	51	-6	25	31	6
Alavus	11 984	10 343	18	17	-1	58	51	-7	25	32	7
Evijärvi	2 622	2 248	16	16	0	58	54	-4	26	30	4
Ilmajoki	12 253	13 453	20	19	-1	60	57	-3	20	24	4
Isojoki	2 157	1 745	13	14	1	57	48	-9	31	38	7
Karjajoki	1 377	1 115	11	10	-1	57	48	-9	32	43	11
Kauhajoki	13 934	12 966	16	15	-1	61	54	-7	23	32	9
Kauhava	16 760	14 699	17	14	-3	58	52	-6	26	34	8
Kuortane	3 667	2 861	15	14	-1	55	52	-3	29	33	4
Kurikka	21 881	19 118	16	15	-1	58	52	-6	26	33	7
Lappajärvi	3 200	2 459	13	14	1	56	49	-7	31	37	6
Lapua	14 785	15 885	19	18	-1	59	56	-3	22	26	4
Seinäjoki	61 615	73 436	18	16	-2	64	60	-4	18	23	5
Soini	2 241	1 848	17	19	2	56	49	-7	27	32	5
Teuva	5 450	4 166	15	15	0	54	48	-6	30	37	7
Vimpeli	3 062	2 468	16	15	-1	59	49	-10	25	36	11
Ähtäri	6 095	4 934	15	13	-2	57	50	-7	28	37	9
Etelä-Pohjanmaa	193 165	192 343	17	16	-1	60	56	-4	23	28	5

Väestö 31.12.2015 ja väestöennuste 2015 iän ja sukupuolen mukaan alueittain 2015 - 2040. (Tilastokeskus).

⁴ Väestö 31.12.2015 ja väestöennuste 2015 iän ja sukupuolen mukaan alueittain 2015 - 2040. (Tilastokeskus).

täisten kuntien osalta: työikäisten (15–64-vuotiaat) osuus väestöstä tulee vähenemään ja yli 65-vuotiaiden osuus kasvamaan. Työikäisiä on vuonna 2040 ennusteen mukaan 56 % maakunnan väestöstä, kun vastaava osuus vuonna 2015 oli 60 %. Yli 65-vuotiaiden osuus kasvaa vuosien 2015 ja 2040 välillä noin 5 %. Alle 16-vuotiaiden osuus tulee puolestaan ennusteen mukaan laskemaan hieman. Etelä-Pohjanmaan maakuntastrategian visiossa on esitetty tavoitteeksi, että maakunnan väkiluku nousisi vuoden 2040 loppuun mennessä 210 000 henkeen ja maakunnassa on kyetty vastaamaan ikärakenteen muutoksista syntyneisiin haasteisiin.⁵

Koko maakunnan väestönkehitykseen vaikuttaa eniten voitollinen maahanmuutto, mutta osatekijänä on myös positiivinen luonnollinen väestönkasvu.⁶ Vaikka viime vuosina väkiluku on kasvanut vain Seinäjoen, Lapuan ja Ilmajoen kunnissa, on Etelä-Pohjanmaan väestö sijoittunut edelleen melko tasaisesti eri puolille maakuntaa (kuva 3).⁶

Kuva 3. Etelä-Pohjanmaan maakunnan taajamat, kylät ja pienkylät sekä harvan maaseutualueen alueet ja työpaikkakeskittymät.

⁵ Etelä-Pohjanmaan tulevaisuuden eväät - Maakuntasuunnitelma 2040 & maakuntaohjelma 2014–2017. Etelä-Pohjanmaan liitto. 2014.

⁶ Väestö 1990–2014 (Tilastokeskus). THL, Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet.fi 2005–2015.

3.2 Työpaikat ja toimialat

Etelä-Pohjanmaalla oli vuonna 2015 yhteensä 74 835 työpaikkaa. Toimialoista eniten työpaikkoja on teollisuudessa sekä terveys- ja sosiaalipalveluissa, joissa kummassakin on noin 18 prosenttia kaikista työpaikoista. Yksityisellä sektorilla toimi noin puolet ja kunnallisella puolella noin kolmasosa alueella työssäkäyvistä. Vuoden 2016 lopussa Etelä-Pohjanmaalla toimi 14 868 yritystä ja yrittäjien osuus työllisistä oli maakunnista suurin, 15,4 %.⁷

Etelä-Pohjanmaan työttömyysaste on maakuntien pienimpiä. Helmikuussa 2018 työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli maakunnassa 8,5 prosenttia, kun se koko maassa oli 10,5 prosenttia.⁸ Työllisten määrä on vaihdellut Etelä-Pohjanmaalla 2000-luvulla noin 76 000–82 000 välillä olleen keskimäärin 80 % työvoiman kokonaismäärästä ja 41 % väestöstä.⁷

Työllisten määrä on 2005–2015 välillä kasvanut Etelä-Pohjanmaalla etenkin liike-elämän (ammattilinen, tieteellinen ja tekninen toiminta, hallinto- ja tukipalvelutoiminta) toiminnoissa sekä terveys- ja sosiaalipalveluissa. Suhteellisesti työllisten määrä on lisääntynyt runsaasti myös informaatio- ja viestintäalalla, kun taas mm. teollisuudessa, sähkö-, lämpö- ja vesihuollossa työllisten määrä on vähentynyt huomattavasti.⁹ Yritystoimipaikkojen henkilöstöstä valtaosa oli jalostusalailla vuonna 2012.¹⁰

Kansallisesti merkittävimpiä toimialoja Etelä-Pohjanmaalla ovat maatalous ja metsästys (osuus 12,7 % koko maan arvonlisäyksestä omalla toimialallaan vuonna 2015), elintarviketeollisuus (10,4 %), puuteollisuus (6,5 %) ja kulkuneuvojen valmistus (6,4 %). Etelä-Pohjanmaan toimialojen yhteenlasketun arvonlisäyksen osuus koko maan arvonlisäyksestä oli noin 3 %.¹¹ Liikevaihdoltaan suurimmat toimialat olivat vuonna 2016 teollisuus (38,4 % kaikkien toimialojen liikevaihdosta Etelä-Pohjanmaalla) ja kauppa (30,1 %).¹² Teollisuuden osuus viennistä on Etelä-Pohjanmaalla yli 90 prosenttia, kaupan osuuden ollessa vain muutaman prosentin. Etelä-Pohjanmaan viennin ja tuonnin osuudet koko maan arvosta ovat noin yksi prosentti.¹³

Tulevaisuuden haasteena Etelä-Pohjanmaalla on muun maan tapaan suurten ikäluokkien eläkkeelle jäämisestä ja työikäisten määrän vähenemisestä johtuva työvoimaresurssien heikentyminen. Tällä on merkittäviä alue- ja yhteiskuntapolitiittisia vaikutuksia esimerkiksi elinkeinotoiminnan kehittämisen kannalta. Maakuntastrategiassa esitetään tulevaisuuden visiona, että Etelä-Pohjanmaa kehittyisi kansainvälisesti tunnetuksi yrittäjyysmaakunnaksi, johon syntyisi muun muassa uusia palvelualojen yrityksiä.¹⁴

⁷ Työssäkäyntitilastot 1987–2012 ja 2007–15. Tilastokeskus.

⁸ Työllisyyskatsaus. Helmikuu 2018. Työ- ja elinkeinoministeriö.

⁹ Työssäkäynti. Työlliset alueen, toimialan (TOL 2008), sukupuolen ja vuoden mukaan 2007–2015. Tilastokeskus.

¹⁰ Yrityskatsaus 2014. Murroksia ja uudistumista. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja. Kilpailukyky. 39/2014.

¹¹ Aluekilpailukyky. Tuotanto ja työllisyys maakunnittain 2000–2015. Tilastokeskus.

¹² Alueellinen yritystoimintatilasto. Toimipaikat toimialoitain ja maakunnittain 2013–2016. Tilastokeskus.

¹³ Tavaroiden ulkomaankauppa maakunnittain vuonna 2017. 2017:M18. Tulli.

¹⁴ Etelä-Pohjanmaan tulevaisuuden eväät - Maakuntasuunnitelma 2040 & maakuntaohjelma 2014–2017. Etelä-Pohjanmaan liitto. 2014.

3.3 Alue- ja yhdyskuntarakenne

Etelä-Pohjanmaan alue- ja yhdyskuntarakennetta leimaa erinomainen logistinen sijainti, sillä maakunnan läpi kulkee valtakunnan pääteitä ja maakuntakeskus Seinäjoki on rataliikenteen solmukohta. Etelä-Pohjanmaalta on myös hyvät yhteydet rannikon satamiin ja Merenkurkun yli Ruotsiin.

Etelä-Pohjanmaa on pinta-alaltaan maakunnista kahdeksanneksi suurin ja väestötiheys, 14,3 asukasta/km², on koko maan väestötiheyttä (18,1 as/km²) alhaisempi.¹⁵ Maakunnan sisäinen saavutettavuus on hyvä: maakunta on itä-länsisuunnassa noin 160 ja pohjois-eteläsuunnassa noin 180 kilometriä pitkä. Etäisyyttä maakunnan rajalta maakuntakeskus Seinäjoelle on pisimmillään noin 100 kilometriä. Lyhyet maakunnan sisäiset etäisyydet ovat mahdollistaneet hajautuneen tuotanto- ja palvelurakenteen ylläpidon ja kehittämisen.

Asutus on Etelä-Pohjanmaalla keskimääräistä hajautuneempaa ja taajama-aste (72,1 %) on koko maan keskiarvoa (85,6 %) selvästi alhaisempi.¹⁸ Etelä-Pohjanmaallakin taajama-asumisen määrä on viime vuosikymmeninä lisääntynyt selvästi samalla kun väestö haja-asutusalueilla on vähentynyt ja osa alueista on autioitunut (kuva 5).¹⁶ Laajin tiiviin asumisen vyöhyke on muodostunut Kyrön- ja Lapuanjokien pääuomien varteen, jossa taajamien ketju ulottuu Kauhajoelta Kurikan, Ilmajoen, Seinäjoen ja Lapuan kautta Kauhavalle saakka (kuva 3).¹⁷ ¹⁸ Vyöhykkeen taajamissa asuu yhteensä noin 90 000 henkilöä ja sille sijoittuu noin 70 % koko maakunnan yritystyöpaikoista.¹⁹ Toinen yhdyskuntarakenteen kasvualue on Seinäjoki–Vaasa-kehityskäytävä, joka erottuu Suomen aluerakenteen ja liikennejärjestelmän kehityskuvassa.²⁰

Seinäjoen asema suhteessa muihin maakuntakeskuksiin on vahvistunut viime vuosien aikana. Muuttoliiketutkimuksen mukaan Seinäjoki oli maan vetovoimaisin kaupunki vuosina 2005–2010 ja se on ollut 2000-luvun alusta lähtien väestöltään nopeimmin kasvava maakuntakeskus.²¹ Tilastokeskuksen väestöennusteen mukaan kaupungin väestön ennakoidaan jatkavan kasvuaan (taulukko 1)²². Maakunnan tavoitteena on levittää kasvua laajemmin maakunnan alueelle. Kasvu edellyttää liikenneyhteyksien, logistiikan ja palvelujen jatkuvaa parantamista.

¹⁵ Väestörakenne. Väestötiheys (1.1.2017) ja taajama-aste (31.12.2016) alueittain. Tilastokeskus.

¹⁶ Väestörakenne. Väestö asuinpaikan kaupunki-maaseutu-luokituksen mukaan sekä osuus väestöstä 1990–2013. Tilastokeskus.

¹⁷ Etelä-Pohjanmaan tulevaisuuden eväät - Maakuntasuunnitelma 2040 & maakuntaohjelma 2014–2017. Etelä-Pohjanmaan liitto. 2014.

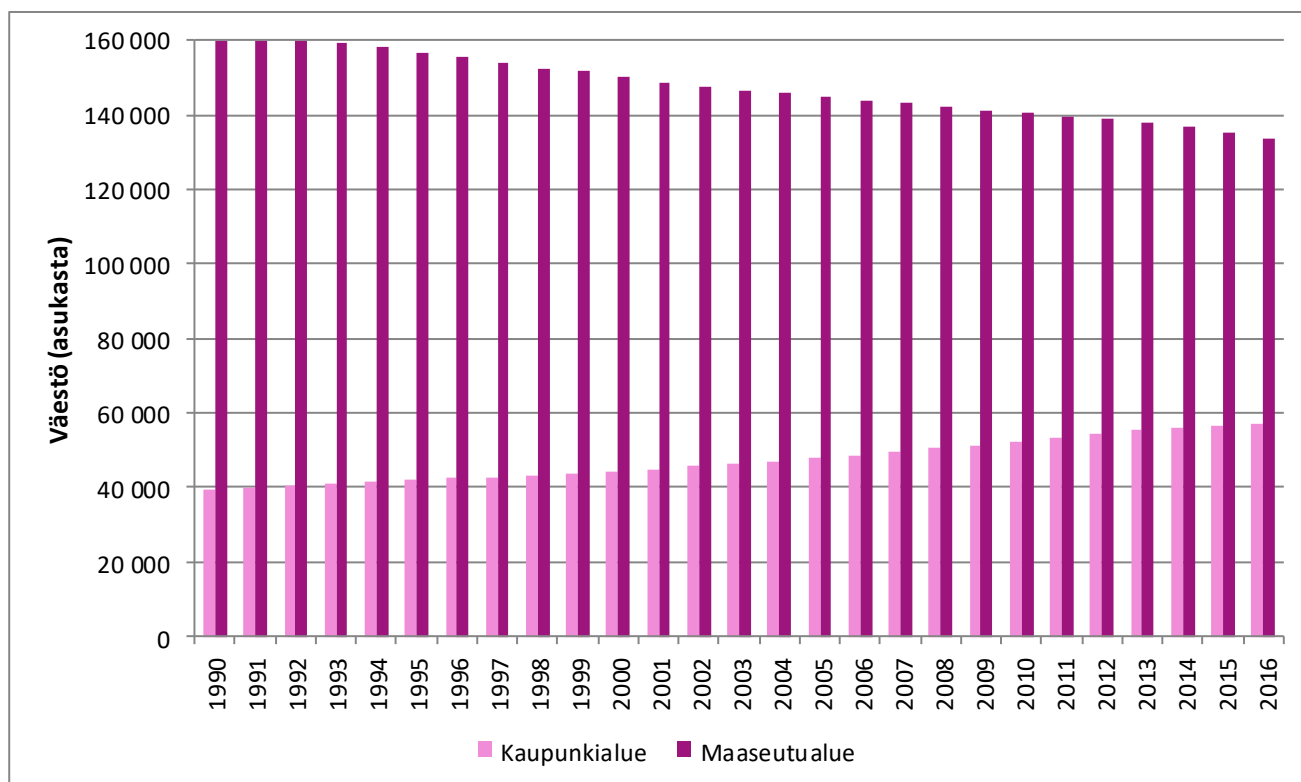
¹⁸ Kauhajoki-Kauhava palvelutasoselvitys. Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus. Raportteja 2014.

¹⁹ Etelä-Pohjanmaan pääteiden logistiikka- ja maankäyttöselvitys. Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, Etelä-Pohjanmaan liitto, Liikennevirasto. 2011.

²⁰ Uusiutumiskykyinen ja mahdollistava Suomi. Aluerakenteen ja liikennejärjestelmän kehityskuva 2050. Ympäristöministeriö, Työ- ja elinkeinoministeriö, Liikenne- ja viestintäministeriö, Maa- ja metsätalousministeriö. 2015.

²¹ Viiden suuren kaupunkiseudun demografinen kilpailukyky. Muuttoliikkeen määrä ja rakenne suurilla kaupunkiseuduilla 2000-luvulla. Timo Aro ja Anna Laiho. 2013.

²² Väestö 31.12.2015 ja väestöennuste 2015 iän ja sukupuolen mukaan alueittain 2015 - 2040. (Tilastokeskus).

Kuva 4. Etelä-Pohjanmaan kaupunki- ja maaseutualueiden väestö vuosina 1990–2016.²³

Kehittyvä maakuntakeskus tarvitsee tuekseen elinvoimaisen maakunnan. Etelä-Pohjanmaalla tavoitellaan ns. hajakeskitettyä mallia, jossa pyritään tiivistämään keskuksia, mutta pitämään myös maaseutu asutuna ja turvaamaan palvelujen saatavuus maakunnan eri osissa. Maakunnan tavoitteena on luoda intensiivisen yhdyskuntarakenteen ja kasvun kehityskäytäviä, joissa yhdyskuntasuunnittelua ohjataan entistä painokkaammin ekologisuuden, eheyden ja liikkumistarpeen vähentämisen tavoitteisiin. Maaseutu rakentuu olemassa olevaan kyläverkostoon tukeutuen.

3.4 Kaupan palveluverkko

Etelä-Pohjanmaan kaupan palveluverkko muodostuu vahvan Seinäjoen seudun ja Tuuriin rakentuneen ostosmatkailuun perustuvan kauppakeskittymän ympärille. Seudullisista keskuksista Lapua ja Kauhava, sekä Kauhajoki Suupohjan ja Alajärvi Järvi-Pohjanmaan kaupallisina keskuksina ovat merkittäviä. Uusia kaupan alueita on suunnitteilla muun muassa Tuuriin ja Seinäjoelle uuden ohitustien, Itäväylän varrelle.²⁴

Vähittäiskaupan toimipaikkojen lukumäärä oli Etelä-Pohjanmaalla 1 317 vuonna 2016.²⁵ Vähittäiskaupan liikevaihto on kasvanut tasaisesti vuodesta 2007 alkaen ollen vuonna 2013 noin 1 672 000 (1000 euroa).²⁶

²³ Väestö asuinpaikan kaupunki-maaseutu-luokituksen mukaan sekä osuus väestöstä 1990 - 2016. Tilastokeskus.

²⁴ Etelä-Pohjanmaan kaupan palveluverkon nykytila ja mitoitustarpeet 2030. Etelä-Pohjanmaan liitto. 2015.

²⁵ Vähittäiskaupan toimipaikat kunnittain 2013–2016. Tilastokeskus.

²⁶ Vähittäiskaupan toimipaikat kunnittain 2013 ja Vähittäiskaupan toimipaikat kunnittain 2007–2012. Toimipaikat ja liikevaihto (1000 euroa). Tilastokeskus.

Päivittäistavarakauppa

Etelä-Pohjanmaalla toimi vuoden 2009 lopussa 169 päivittäistavaramyymälää. Myymälöistä 22 % on isoja valintamyymälöitä, ja hypermarketteja toimi kaksi, joista molemmat Seinäjoella. Asukaslukuun suhteutettuna Etelä-Pohjanmaalla oli 1 145 asukasta yhtä päivittäistavaramyymälää kohti, mikä on selvästi vähemmän kuin koko maassa keskimäärin. Näin ollen maakunnan päivittäistavarakaupan palveluverkko on asukasmäärään suhteutettuna kattavampi kuin koko maassa keskimäärin.²⁷

Päivittäistavarakauppa on keskittynyt Seinäjoen seudulle, jossa toteutui 62 % maakunnan vuoden 2009 päivittäistavaramyynnistä. Etelä-Pohjanmaalla on päivittäistavarakaupassa kohtuullisen kireä kilpailutilanne, sillä S- ja K-ryhmien lisäksi alueella on vahvoja yksityisiä laajan tavaravalikoiman myymälöitä. Päivittäistavarakaupan myyntitehokkuus (€/my-m²/vuosi) on maakunnassa selvästi alhaisempi kuin koko maassa keskimäärin. Ainoastaan Seinäjoella myyntitehokkuus on koko maan keskiarvoa suurempi.²⁷

Vähittäiskaupan suuryksiköiksi aiemman määrittelyn mukaisesti luokiteltuja päivittäistavaramyymälöitä (kerrosala yli 2000 m²) toimi Etelä-Pohjanmaalla vuoden 2009 lopussa 25 kappaletta. Puolet päivittäistavaramyymälöistä oli alle 400 myyntineliön pienmyymälöitä.²⁷

Etelä-Pohjanmaan asukkaista noin 73 % asui vuonna 2009 alle kolmen kilometrin etäisyydellä päivittäistavaramyymälästä. Eniten kolmen kilometrin vyöhykkeen sisällä on asukkaita Seinäjoen seudulla (76 % väestöstä) ja vähiten Kuusiokunnissa (66 %). Päivittäistavarakaupan palvelut ovat kuntakeskusten alueella hyvin saavutettavissa kevyellä liikenteellä.²⁷

Erikoiskauppa

Suomen ympäristökeskuksen tutkimuksen mukaan Etelä-Pohjanmaalle on muodostunut kuusi erikoiskaupan asiointialuetta: Kuusiokunnat (pl. Soini), Suupohjan kunnat, Seinäjoen seudun kunnat (pl. Lapua), Järvi-seutu (pl. Soini, Evijärvi), Lapua sekä Evijärvi, josta asiointi suuntautuu Pietarsaaren asiointialueelle.²⁸

Etelä-Pohjanmaalla toimi vuoden 2009 lopussa yhteensä 834 erikoiskaupan myymälää, joista 65 % Seinäjoen seudulla. Toimialaryhmittäin eniten myymälöitä oli erikoiskaupan toimialalla (47 % kaikista erikoiskaupan myymälöistä), muoti- (15 %) ja rautakaupassa (11 %).²⁷

Asukaslukuun suhteutettuna maakunnassa on 232 asukasta yhtä erikoiskaupan myymälää kohden, mikä on selvästi vähemmän kuin koko maassa keskimäärin. Erikoiskaupan palveluverkko on päivittäistavarakaupan tapaan asukasmäärään suhteutettuna kattavampi kuin koko maassa keskimäärin. Kunnittain tarkasteltuna vähiten asukkaita yhtä erikoiskaupan myymälää kohti oli Alavuden Töysässä (160 asukasta) ja eniten Kuortaneella (398 asukasta). Maakunnan erikoistavarakaupan myynnistä 39 % toteutui Seinäjoella ja 16 % Alavuden Töysässä. Tilaa vaativan kaupan ja erikoiskaupan palveluverkkoa pidetään yleisesti maakunnan kunnissa puutteellisenä.²⁹

Ostovoiman siirtymä

Ostovoiman nettosiirtymä oli Etelä-Pohjanmaalla vuonna 2009 positiivinen sekä päivittäistavarakaupassa (+10 %) että erikoiskaupassa (+35 %), eli maakunta sai ostovoimaa alueensa ulkopuolelta. Päivittäistavara-

²⁷ Etelä-Pohjanmaan kaupan palveluverkko 2030 -selvitys. Etelä-Pohjanmaan liitto, Finnish Consulting Group. 2011 (2015).

²⁸ Yhdyskuntarakenteen toiminnalliset alueet Suomessa. Suomen ympäristökeskus. 2012.

²⁹ Etelä-Pohjanmaan kaupan palveluverkko 2030 -selvitys. Etelä-Pohjanmaan liitto, Finnish Consulting Group. 2011 (2015).

kaupan nettosiirtymä oli positiivinen kaikissa Etelä-Pohjanmaan seutukunnissa ollen korkeimmillaan Kuusiokunnissa (Tuuri), + 46 %. Erikoiskaupan nettosiirtymä oli Kuusiokuntien (+ 152 %) ohella positiivinen Seinäjoen seudulla (+ 29 %), mutta negatiivinen Järviseudulla (- 10 %).

Seinäjoen viime vuosien kasvu on ollut nopeaa myös kaupan palveluiden lisääntymisen osalta. Vähittäiskaupan valtakunnallisestikin korkea liikevaihto johtuu kaupungin asukkaiden ostovoimasta, mutta myös ostovoiman siirtymästä muualta maakunnasta Seinäjoelle.²⁹

Kehitystrendit ja tavoitteet

Seinäjoen kaupunki muodostaa tulevaisuudessakin maakunnan kaupallisen keskuksen, joka tarjoaa monipuolisia vähittäiskaupan palveluja. Maakunnan muut kunnat alakeskuksineen muodostavat palveluverkon, jossa kullakin keskuksella on oma kaupallinen roolinsa. Etelä-Pohjanmaan kaupan erityispiirteen, valtakunnallisesti ja kansainvälisesti tunnetun Tuurin kyläkaupan merkitys säilyy tulevaisuudessakin.²⁹

Päivittäistavarakaupassa isot marketit säilyttävät vahvan asemansa, mutta kuluttajarakenteen muutosten (mm. ikääntyminen, pienet kotitaloudet, auton käyttö) myötä asuinalueiden lähikauppojen tarve lisääntyy. Erikoiskaupan myymälöiden valikoimat tulevat kasvamaan ja monipuolistumaan. Kuntien keskuskeskukset ja alakeskuskeskukset voivat lisätä kaupallista vetovoimaansa erikoiskauppaa lisäämällä, sillä siihen kohdistuva ostovoima on kasvamassa. Tulevaisuudessa tulevat menestymään etenkin kaupunkirakenteeseen liittyvät kaupakeskukset ja kaupan keskittymät.²⁹

Verkkokaupan merkitys tulee pitkällä ajanjaksolla kasvamaan, mutta sen ei arvioida vaikuttavan nykyisten päivittäistavarakauppojen myymälätarpeeseen vuoteen 2030 mennessä.²⁹ Tilastokeskuksen tutkimuksen mukaan 16–74-vuotiaat ostivat koti- ja ulkomaisista verkkokaupoista tavaraa, etenkin vaatteita ja jalkineita, lähes 2,9 miljardilla eurolla vuonna 2013. Verkkokauppa luo haasteita etenkin erikoiskaupalle ja kotimaiset kaupat ovatkin aktivoituneet asian suhteen.³⁰

Etelä-Pohjanmaan vähittäiskaupan ostovoiman arvioidaan kasvavan vuoteen 2030 mennessä ja valtaosa kasvusta tapahtuu Seinäjoen seudulla. Tämä johtaa kaupan toimintamahdollisuuksien kehittymiseen ja kaupan liiketilan lisätarpeeseen. Kaupan laskennallinen rakentamispotentiaali Etelä-Pohjanmaalla vuoteen 2030 mennessä on noin 500 000 k-m². Laskennallisesta kokonaismitoituksesta noin 40 % on erikoistavarakaupassa ja päivittäistavara-, auto- ja tilaa vaativassa kaupassa noin viidesosa kussakin.^{31 32}

Kaupan palveluverkosta on muodostettu Etelä-Pohjanmaalla kolme rakennemallia. Rakennemalli 2 ("Seutukuntakeskukset vahvistuvat") luo parhaat edellytykset Etelä-Pohjanmaan kaupan palveluverkon alueellisesti tasapainoiselle kehitykselle sekä valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteutumiselle (kuva 6).³¹ Rakennemallin pohjalta on määriteltä tavoitteita ja kaupan sijoittumisen periaatteita: Etelä-Pohjanmaalla on tavoitteena vahvistaa Seinäjoen ja Tuurin kaupallista vetovoimaa valtakunnallisesti merkittävinä kaupan sijaintipaikkoina ja asiointikohteina. Eritasoisten keskusten kaupallista vetovoimaa vahvistetaan tarjoamalla riittävästi liiketilaa keskustojen alueilla ja tarvittaessa osoittamalla kaupalle alueita keskustatoimintojen alueen ulkopuolelta. Vähittäiskaupassa on tavoitteena päivittäistavarakaupan kysynnän ja tarjonnan tasa-

³⁰ Heikko talous heijastuu vähittäiskauppaan. Internetin kautta ostetaan eniten vaatteita ja jalkineita. https://www.stat.fi/artikkelit/2014/art_2014-12-08_009.html?s=0#4. Tilastokeskus. Päivitetty 23.2.2015.

³¹ Etelä-Pohjanmaan kaupan palveluverkko 2030 -selvitys. Etelä-Pohjanmaan liitto, Finnish Consulting Group. 2011 (2015).

³² Etelä-Pohjanmaan kaupan palveluverkon nykytila ja mitoitustarpeet 2030. Etelä-Pohjanmaan liitto. (julkaisematon)

painottaminen sekä keskusten kaupallisen vetovoiman turvaaminen ja vahvistaminen erikoiskaupassa. Ta-
voitteena on myös kaupan saavutettavuuden turvaaminen kaikille väestöryhmille.³²

Katri Korpela

4 KAAVAMUUTOKSEN TAVOITTEET

Kaavamuutoksen tavoitteena on päivittää kaupan sijoittumista ohjaavat teemat vastaamaan lainsäädännössä tapahtuneita muutoksia. Kaavamuutoksella pyritään vahvistamaan Etelä-Pohjanmaan keskustatoimintojen alueiden asemaa kaupan vetovoimaisina sijaintipaikkoina, turvaamaan lähipalveluiden saatavuus sekä mahdollistamaan kunnille lainsäädännön muutosten hengen mukaisesti aikaisempaa paremmat edellytykset reagoida mahdollisiin muutoksiin ja tarpeisiin kaupan palvelurakenteessa. Keskustatoimintojen alueilla käsitetään myös keskustatoimintojen alakeskukset. Kaavamuutoksella pyritään siis edistämään toimivan kilpailun edellytyksiä ja maakunnan elinkelpoisuutta.

Kaupan logistisesti edullinen sijoittuminen ja sujuvat liikennetkaisuut ovat eheän yhdyskuntarakenteen perusedellytyksiä. Etelä-Pohjanmaalla etäisyydet ovat suhteellisen suuria ja yhdyskuntarakenne hajautunut, joten kaupan tasapuolisen saatavuuden turvaaminen sekä toimiva liikenneverkko kaikilla alueilla on tärkeää. Kaupan palvelujen saatavuudelle on tärkeää myös elinvoimaisen keskusverkon säilyminen maakunnassa. Maakuntakaavalla on pyritty muodostamaan sellaiset keskusverkon, kaupan ja liikennejärjestelmän kehittämisen linjaukset, jossa koko maakunta saadaan pidettyä elinvoimaisena, ottaen kuitenkin huomioon väestörakenteessa, liikenteessä ja kaupan kehityksessä viime vuosina tapahtunut kehitys.

Keskustatoimintojen alueiden enimmäismitoituksista luopumalla vahvistetaan erityisesti seutukeskusten keskustatoimintojen alueiden mahdollisuuksia kehittää kaupallista palvelutarjontaa. Myös pienempien keskusten asema muuttuu kaupan kehittämisen suhteen lainsäädännön suhteen tasavertaisempaan asemaan suurten keskusten kanssa, kun keskustatoimintojen alueiden enimmäismitoituksesta luovutaan. Muutos koskee myös keskustatoimintojen alakeskuksia, jotka rinnastuvat siten kehittämisedellytyksiltään pienempiin keskustatoimintojen alueisiin. Maakunta-, seutukunta- ja kuntakeskusten kaupallisesta vetovoimasta voidaan huolehtia tarjoamalla riittävästi liiketilaa ja rakentamismahdollisuuksia keskustatoimintojen alueilla. Seudullisesti merkittävän vähittäiskaupan alarajan nostaminen mahdollistaa entistä monipuolisemmin kaupan sijoittumisen myös pienempiin kuntakeskuksiin. Etelä-Pohjanmaan jo olemassa olevan kaupallisen palvelurakenteen pohjalta ei ole kuitenkaan odotettavissa, että pienempiin keskuksiin tai alakeskuksiin rakentuisi merkittävässä määrin MRL:n määrittelyn mukaisia vähittäiskaupan suuryksiköitä. Kuitenkin nimenomaan keskustoihin sijoittuva kauppa pystyy myös parhaiten tarjoamaan palveluja.

Kaupan sijainnin ohjaustarpeeseen vaikuttaa merkittävästi väestön ikääntyminen. Vähintään 70-vuotiaiden osuus väestöstä kasvaa Tilastokeskuksen ennusteen mukaan 13 prosentista 20 prosenttiin vuodesta 2014

Katri Korpela

vuoteen 2030. Väestön ikääntyessä kasvaa lähipalveluiden tarve. Lisäksi kaupan sijainti yhdyskuntarakenteessa vaikuttaa asiointiliikenteen määrään ja kulkutapaan. Tavoitteena on kaupan saavutettavuuden turvaaminen niin, että kaupan palvelut ovat hyvin saavutettavissa kaikille väestöryhmille ja kaikilla kulkumuodoilla. (HE 251/2016).

5 KAAVAPROSESSIN AIKATAULU JA VAIHEET

Etelä-Pohjanmaan II vaihemaakuntakaavan muutos toteutetaan siten, että kaavan hyväksymisestä vastaa nykymuotoisen maakuntaliiton ylin päättävä toimielin eli maakuntavaltuusto (MRL 31 §). Kaavan hyväksyminen tapahtuu siis viimeistään joulukuussa 2019.

5.1 Aloituvaihe

Vaihemaakuntakaavan muutoksen valmistelu käynnistyi 20.11.2017. Kaavaprosessin vireille tulosta tiedotettiin ja osallistumis- ja arviointisuunnitelma asetettiin nähtäville marras-joulukuussa 2017. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa määriteltiin vaihekaavan osalliset ja osallistumismenetelmät (taulukko 2).

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta saatiin lausuntoja ja muistutuksia yhteensä kahdeksalta taholta. Kaavan 1. viranomaisneuvottelu järjestettiin 3.4.2018.

Taulukko 2. Maakuntakaavan osalliset ja osallistumismenetelmät.

Osalliset		Osallistumismenetelmä- ja vaihe
Kaava-alueen kunnat	Alajärvi, Alavus, Evijärvi, Ilmajoki, Isojoki, Karijoki, Kauhajoki, Kauhava, Kuortane, Kurikka, Lapua, Lappajärvi, Seinäjoki, Soini, Teuva, Vimpeli, Ähtäri	- esittely- ja keskustelutilaisuudet luonnos- ja ehdotusvaiheissa - muu prosessin aikainen viranomaisyhteistyö - lausunnot OAS-, luonnos- ja ehdotusvaiheissa
Kaava-alueen viranomaiset	Etelä-Pohjanmaan ELY -keskus, Länsi-Suomen aluehallintovirasto, Ympäristöministeriö	- lakiin perustuvat viranomaisneuvottelut - muu prosessin aikainen viranomaisyhteistyö - lausunnot OAS-, luonnos- ja ehdotusvaiheissa
Ne, joiden asumi- seen, työntekoon tai muihin oloihin kaava saattaa huomatta- vasti vaikuttaa	- kaava-alueen maanomistajat ja heitä edustavat yhteisöt - alueen kuntien asukkaat ja heitä edustavat yhteisöt - kaupan alan yritykset	- viralliset tiedotuslehdet: Ilkka - OAS-, luonnos- ja ehdotusvaiheissa aineiston nähtävillä pito kuntien yleisessä tietoverkossa ja liiton internet-sivuilla - mielipiteiden ja muistutusten vastaanotto ja käsittely OAS-, luonnos- ja ehdotusvaiheissa
Yhteisöt, joiden toi- mialaa maakunta- kaavoitus koskee	Etelä-Pohjanmaan yrittäjät, Etelä-Pohjanmaan kauppakamari	- lehti-ilmoitukset, aineiston nähtävillä olo kuntien yleisessä tietoverkossa ja liiton internetsivuilla - mielipiteiden ja muistutusten vastaanotto ja käsittely OAS-, luonnos- ja ehdotusvaiheissa
Kaava-alueeseen rajautuvat maakun- nat	Keski-Pohjanmaan, Keski-Suomen, Pirkanmaan, Pohjanmaan ja Satakunnan maakunnat	lausunnot OAS-, luonnos- ja ehdotusvaiheissa
Kaava-alueeseen rajautuvat kunnat	Honkajoki, Isokyrö, Karstula, Karvia, Keuruu, Kihniö, Kristiinankaupunki, Kruunupyy, Kyyjärvi, Laihia, Maalahti, Merikarvia, Multia, Närpiö, Parkano, Pedersöre, Perho, Saarijärvi, Siikainen, Uusikaarlepyy, Veteli, Virrat, Vöyri	mielipiteiden ja muistutusten vastaanotto ja käsittely OAS-, luonnos- ja ehdotusvaiheissa

5.2 Valmisteluvaihe

Luonnosvaiheessa järjestettiin 6.6.2018 kaavan esittelytilaisuus lausunnonantajille. Tilaisuudessa esiteltiin kaava-aineisto ja käytiin keskustelua kaavamutoksen vaikutuksista kaupan palveluverkon kehittymiseen. Lisäksi 6.6.2018 illalla järjestettiin kaikille avoin yleisötilaisuus.

Kaavaluonnoksesta saatiin kunnilta 11 lausuntoa, muilta maakunnilta 2 lausuntoa sekä Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen lausunto. Lausunnoissa todettiin muutostarpeen johtuvan lainsäädännön muutoksista sekä kaavamutoksen olevan oikean suuntainen. Seinäjoen kaupunki esitti enimmäismitoituksen kumoamista myös keskustatoimintojen alakeskusten (ca) osalta. Etelä-Pohjanmaan liitto kävi muutosesitykseen liittyen työneuvottelun ympäristöministeriön kanssa 24.8.2018. Kaavaehdotuksessa poistetaan keskustatoimintojen alueiden enimmäismitoitukset myös keskustatoimintojen alakeskusten osalta. Samassa yhteydessä on perusteltua muuttaa Kurikan Jalasjärven merkintä keskustatoimintojen merkinnästä (c) keskustatoimintojen alakeskukseksi (ca).

5.3 Ehdotusvaihe

Maakuntahallitus käsitteli luonnosvaiheesta saadun palautteen merkiten sen tiedokseen sekä hyväksyi niihin laaditut vastineet 24.9.2018 kokouksessaan. Samassa yhteydessä maakuntahallitus hyväksyi kaavaehdotusaineiston sekä päätti pyytää siitä lausunnot osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa sekä maankäyttö- ja rakennusasetuksen 13 §:ssä määritellyiltä tahoilta.

Kaavaehdotus oli viranomaisten lausuttavana 15.10.–14.12.2018. Lausuntoja tuli yhteensä 13. Ne eivät aiheuttaneet muutoksia kaavaehdotukseen. Kaavamutoksen 2. viranomaisneuvottelu pidettiin 26.3.2019. Lausuntoaikana järjestettiin keskustelutilaisuus lausunnonantajille.

Vaihemaakuntakaavan II muutoksen ehdotus laitettiin nähtäville 24.6.-6.9.2019. Lausuntoaikana järjestettiin avoin yleisötilaisuus. Lausuntoja saatiin yksi, eikä se aiheuttanut muutoksia kaavaehdotukseen.

5.4 Hyväksymisvaihe

Etelä-Pohjanmaan maakuntavaltuusto hyväksyi vaihemaakuntakaava II muutoksen maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti 2.12.2019.

6 KAAVAN TAUSTASELVITYKSET

Etelä-Pohjanmaan II vaihemaakuntakaavan muutoksessa ei tulla muuttamaan tai päivittämään muutoksen kohteena olevan varsin tuoreen kaavaratkaisun keskeisiä selvityksiä. Voimassaolevan Etelä-Pohjanmaan II vaihemaakuntakaavan perusteet ovat muotoutuneet seuraavien selvitysten tietoaineiston pohjalta:

Vaikutusten arviointi

[Vaikutusten arviointi. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava, vaihekaava II.](#) Etelä-Pohjanmaan liitto & WSP Finland Oy (2015) (pdf)

Vaikutusten arviointityö on tilattu WSP Finland Oy:ltä ja se on valmistunut vuonna 2015. Vaikutusarviointityön tavoitteena on ollut arvioida kaavan yhteisvaikutuksia alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, elinympäristön laatuun, maisemaan ja rakennettuun ympäristöön sekä yhdyskuntatalouteen. Lisäksi tavoitteena on ollut arvioida vaikutuksia keskustatoimintojen alueille tyypillisten palvelujen saavutettavuuteen. Arviointi on kohdistunut seudullisesti merkittäviin vaikutuksiin ja yhdyskuntarakenteen osalta kuntakohtaisiin vaikutuksiin.

Kauppa ja keskustatoiminnot

[Etelä-Pohjanmaan keskusverkkoselvitys.](#) Etelä-Pohjanmaan liitto (2015) (pdf)

Kaupan ja keskustatoimintojen alueet liittyvät läheisesti toisiinsa. Tästä syystä maakuntakaavatasolla oli tarpeen selvittää myös keskustatoimintojen alueiden nykytila maakunnassa. Selvityksen tarvetta lisäsi valtakunnallisten tarkastelujen sopimattomuus suhteessa Etelä-Pohjanmaan erityisiin olosuhteisiin. Eteläpohjalaiset keskustatoimintojen alueet ovat muun muassa keskimääräistä väljemmin rakentuneita ja harvempaan asuttuja. Alueiden määrittysten pohjana käytettiin kuitenkin valtakunnallisia kriteereitä, mutta sovellettuna maakunnan tilanteeseen. Selvityksen tuloksena saatiin maakunnan taajamien luokittelu niiden keskusmerkityksen mukaisessa järjestyksessä sekä erityisesti Seinäjoen keskustaajaman keskustatoimintojen alueen nykyistä täsmällisempi raja.

[Etelä-Pohjanmaan kaupan palveluverkko 2030 -selvitys.](#) Etelä-Pohjanmaan liitto & FCG (2011/2015) (pdf)

Maakuntakaavan tavoiteasetannan ja kauppaa koskevien ratkaisujen ensimmäinen perusselvitys on valmistunut vuonna 2011. Raportissa kuvataan kaupallisten palvelujen tarjontaa ja saavutettavuutta maakunnassa sekä esitetään vaihtoehtoisia kaupan rakennemallivaihtoehtoja. Selvitys antaa myös suuntaviivoja kaupan mitoitukselle. Luvut on laskettu seuduittain, joten ne eivät suoraan sovellu käytettäväksi maakuntakaavan mitoituksen pohjana.

[Etelä-Pohjanmaan kaupan palveluverkon nykytila ja mitoitusarpeet 2030.](#) Etelä-Pohjanmaan liitto (2015) (pdf)

Palveluverkkoselvitystä täydentämään laadittiin vuonna 2014 kaupan palveluverkon nykytilaa ja mitoitusta koskeva selvitys. Selvityksessä päivitettiin kaupan määrää, laatua ja sijoittumista suhteessa Suomen ympäristökeskuksen määrittämiin keskusta-alueille tai keskustojen ulkopuolisille kaupan alueille. Lisäksi selvityk-

sessä arvioitiin kunnittain vähittäiskaupan mitoitusta käyttäen apuna ympäristöministeriön julkaisemaa tuoretta kaupan kaavoituksen opasta.

[Seinäjoen vähittäiskaupan selvitykset.](#) Seinäjoen kaupunki (2014) (pdf)

Seinäjoen kaupunki on selvittänyt vuonna 2014 valmistuneessa raportissa erikseen kaupan sijoittumista ja mitoitustarvetta kasvavana maakuntakeskuksena. Raportti vastaa maakuntakaavatason selvitykselle asetettuja vaatimuksia, joten se on otettu mukaan myös maakuntakaavan valmisteluaineistoksi. Selvitys täydentää edellisiä koko maakuntaa koskevia analyysyjä ja antaa tarkemman kuvan kaupan sijoittumisen mahdollisuuksista kaupunkirakenteeseen ja suhteessa Seinäjoen keskustarakenteeseen ja kasvusuuntiin.

Liikenne

[Etelä-Pohjanmaan liikennejärjestelmäsuunnitelma.](#) Etelä-Pohjanmaan liitto, Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus & Liikennevirasto (2014) (pdf)

Etelä-Pohjanmaan ensimmäinen liikennejärjestelmäsuunnitelma valmistui vuonna 2014. Siinä kuvataan, millainen liikennejärjestelmän palvelutaso Etelä-Pohjanmaan erityyppisillä alueilla on vuonna 2040 ja muodostetaan yhteenveto liikennejärjestelmän nykytilasta ja tulevaisuuden haasteista sekä näistä johdetuista kehittämistarpeista.

[Kauhajoki-Kauhava palvelutasoselvitys.](#) Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus (2014) (pdf)

Maakunnan keskeisen kehityskäytävän päätieverkkoa koskeva palvelutasoselvitys valmistui vuonna 2014. Selvityksen on laatinut Etelä-Pohjanmaan ELY -keskus. Raportissa linjataan Kt 67 ja Vt 19 tärkeimmät kehittämiskohteet ja vaiheittain eteneminen. Raportti soveltuu käytettäväksi maakuntakaavan taustaineistona.

[Etelä-Pohjanmaan pääteiden logistiikka- ja maankäyttöselvitys.](#) Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, Etelä-Pohjanmaan liitto & Liikennevirasto (2011) (pdf)

Liikenneviraston vuonna 2011 julkaisema Etelä-Pohjanmaan pääteiden logistiikka- ja maankäyttöselvityksen lähtökohtana on ollut suunnitella logistiikan, yhdyskuntarakenteen ja liikenteen näkökulmasta mahdollisimman kilpailukykyiset ja kehittämiskelpoiset toiminta-alueet. Selvitys on laadittu palvelemaan maakunnan ja kuntien maankäytön suunnittelua.

[Valtatie 3 Tampere-Vaasa. Palvelutasolähtöinen kehityskäytäväselvitys.](#) Pirkanmaan ELY-keskus (2015) (pdf)

Pirkanmaan ELY-keskus on tehnyt liikennepoliittiseen selontekoon liittyen jatkoselvityksenä valtatie 3 Tampere–Vaasa-välin kehityskäytäväselvityksen. Yhteysväliä parannetaan liikenneturvallisuutta ja sujuvuutta. Yhteysvälihankkeen suunnitteluvalmius on hyvä ja kustannusarvio on 158 milj. euroa. Selvitys on valmistunut keväällä 2015. Etelä-Pohjanmaa alueella merkittävimmät uudet hankkeet ovat Jalasjärvelle osoitetut kaksi ohituskaihtasuutta ja vt:n 3 ja kt:n 19 liittymäkohdan kevennetty eritasoliittymä sekä Kurikkaan osoitetut kaksi eritasoliittymää.

[Logistiikka ja tienpito Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen alueen kaupunkiseutujen ulkopuolella.](#) Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, Etelä-Pohjanmaan liitto, Pohjanmaan liitto, Keski-Pohjanmaan liitto & Sito (2015) (pdf)

Työssä kartoitettiin Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen alueella keskustaajamien ulkopuolella toimivien yritysten logistiikan kehittämistarpeita sekä määritettiin potentiaalisia logistiikan yhteistoimitarpeita. Toimintaympäristönä olivat liikennemääriltään keskitason maantiet ja vähäliikenteinen tieverkko. Tuloksia voidaan hyödyntää liikennejärjestelmätyössä, tiestön kunnossapidon kohdentamisessa ja alueen elinkeinojen kehittämisessä. Työssä toteutetaan myös useita erilaisia liikenneverkollisia analyysejä koskien kuljetuksia ja tienpitoa. Työ valmistui syksyllä 2015.

[Etelä-Pohjanmaan venesatamat, lentoasemat ja -paikat](#). Etelä-Pohjanmaan liitto (2015) (pdf)

Etelä-Pohjanmaan liiton omana työnä valmistellussa maakuntakaavan taustaselvityksessä käydään läpi nykyisessä maakuntakaavassa merkityt venesatamat ja lentoasemat ja paikat sekä arvioidaan niiden nykytilaa ja seudullista merkitystä.

Katri Korpela

7 KAAVAN SISÄLTÖ

7.1 Keskustatoimintojen verkko

Vaihemaakuntakaavan II keskustatoimintojen alueiden verkon määrittäminen on tehty Elina Niemisen laatiman selvityksen ja sen sisältämän keskustatoimintojen kriteeristön pohjalta.³³ Selvityksen pohjalta maakunnan yhteensä 50 taajamasta puolet eli 25 on merkitty toisessa vaihemaakuntakaavassa keskustatoimintojen alueeksi (taulukko 3). Näistä alueista 18 on keskustatoimintojen alueita (c) ja seitsemän keskustatoimintojen alakeskuksia (ca). Ratkaisun tavoitteena on tukea koko maakunnan säilyttämistä elinvoimaisena.

Taulukko 3. Keskustatoimintojen alueet II vaihemaakuntakaavassa

Taajama	Kunta	Taajaman väestö	Kaavamerkintä
Seinäjoen kt.	Seinäjoki	47 454	C
Lapuan kt.	Lapua	10 619	c
Kauhajoen kt.	Kauhajoki	8 959	c
Ilmajoen kk.	Ilmajoki	7 437	c
Kurikan kt.	Kurikka	6 213	c
Kauhavan kt.	Kauhava	5 613	c
Alajärven kt.	Alajärvi	5 165	c
Alavuden kt.	Alavus	4 070	c
Ähtärin kt.	Ähtäri	3 632	c
Teuvan kk.	Teuva	2 936	c
Vimpelin kk.	Vimpeli	2 156	c
Lappajärven kk.	Lappajärvi	1 480	c
Kuortaneen kk.	Kuortane	1 329	c
Soinin kk.	Soini	1 066	c
Evijärven kk.	Evijärvi	970	c
Isojoen kk.	Isojoki	875	c
Karijoen kk.	Karjoki	556	c
Jalasjärven kk.	Jalasjärvi	3 379	ca
Ylistaron kk.	Seinäjoki	2 610	ca
Alahärmän kk.	Kauhava	2 300	ca
Ylihärmän kk.	Kauhava	2 238	ca
Jurvan kk.	Kurikka	1 989	ca
Peräseinäjoen kk.	Seinäjoki	1 610	ca
Kortesjärven kk.	Kauhava	601	ca

³³ Etelä-Pohjanmaan keskusverkkoselvitys. Nieminen, E. Etelä-Pohjanmaan liitto. 2015.

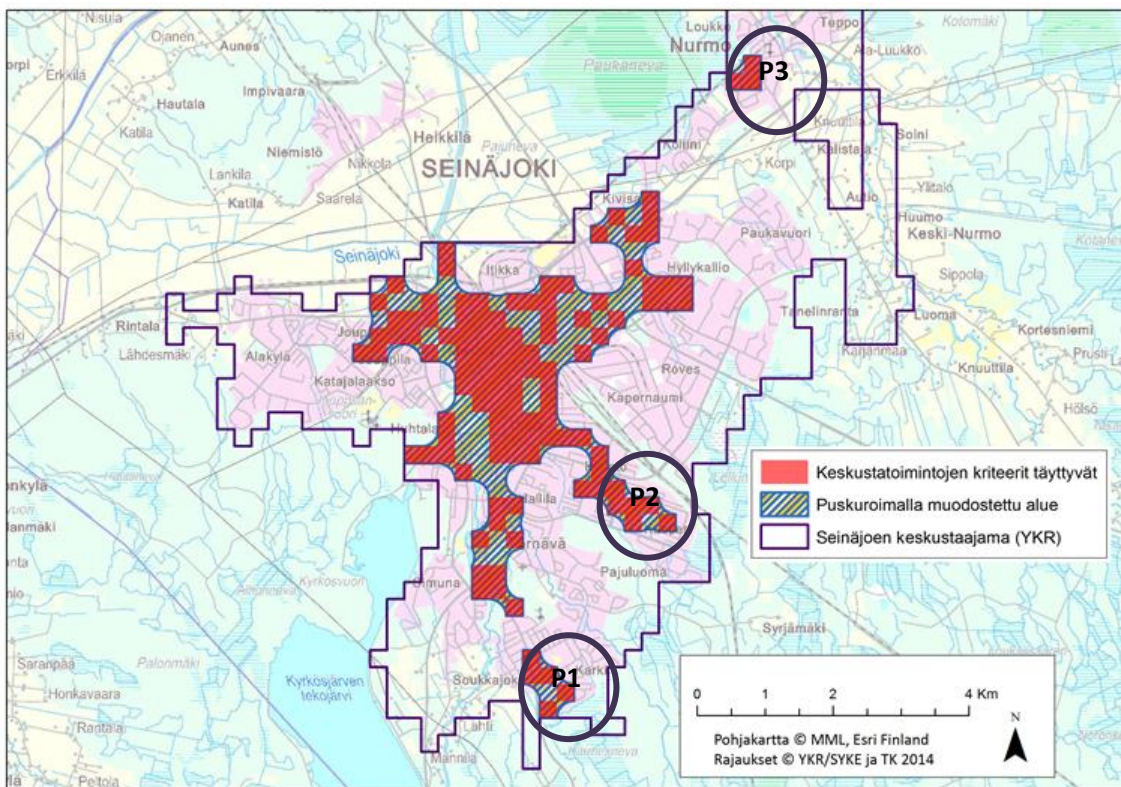
Keskustatoimintojen alueiksi (c) on maakuntakaavassa merkitty 15 suoraan kriteerit täyttäneitä taajamaa sekä Evijärven, Karijoen ja Soinin kuntakeskukset. Kyseiset kuntakeskukset ovat itsenäisten kuntien hallinnollisia ja toiminnallisia keskuksia, joten ne osoitettu maakuntakaavassa keskustatoimintojen alueiksi, vaikka ne eivät täyttäneet kaikkia kriteerejä etenkin palvelujen monipuolisuuden osalta.

Keskustatoimintojen alakeskuksiksi (ca) on puolestaan merkitty entisistä kuntakeskuksista Alahärmän, Jurvan, Korttesjärven, Peräseinäjoen, Ylihärmän ja Ylistaron kirkonkylät, jotka ovat säilyttäneet keskustatoimintojen alueille tunnusomaiset piirteet. Kaavamuutoksen ehdotusvaiheessa Jalasjärven merkinnäksi on muutettu keskustatoimintojen alakeskukseksi. Lisäksi keskustatoimintojen alakeskukseksi on merkitty Eskoon alue, jota Seinäjoen kaupunki kehittää strategisesti merkittävimpänä asutuksen laajenemissuuntana.

Vaihemaakuntakaavassa kohdemerkinnöillä osoitettujen keskustatoimintojen sekä keskustatoimintojen alakeskusten sijainti ja laajuus on määriteltävä yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa siten, että alueesta muodostuu toiminnallisesti eheä keskustahakuisiin toimintoihin painottuva kokonaisuus. Kohdemerkinnän tulkinnan tulee perustua ensisijaisesti toiminnallisen kokonaisuuden muodostumiseen. c- ja ca -kohdemerkinnät kattavat:

- Alajärvellä ydinkeskustan lisäksi Mäntylän alueen sekä Kirkonseudun urheilualueen asemakaavoitetun alueen
- Alavudella ydinkeskustan lisäksi Koliston ja Himasen asemakaavoitetut alueet
- Evijärvellä ydinkeskustan alueen
- Ilmajoella ydinkeskustan lisäksi Palon ja Siltalan alueet
- Isojoella ydinkeskustan alueen
- Karijoella ydinkeskustan alueen
- Kauhajoella ydinkeskustan lisäksi Filppulan ja Lellavan alueet
- Kauhavalla ydinkeskustan lisäksi Passin, Vähä-Passin sekä Mäki-Hannuksen alueet
- Kuortaneella ydinkeskustan lisäksi Keskustien ja Korttesmäentien alueet
- Kurikassa ydinkeskustan lisäksi Huovintien alueen
- Lappajärvellä ydinkeskustan lisäksi Nissin, Vanhalan ja Hyytiälän alueet
- Lapualla ydinkeskustan lisäksi Alangon ja Kelikon alueet
- Soinissa ydinkeskustan alueen lisäksi Koulutien alueen
- Teuvalla ydinkeskustan alueen lisäksi Mikkiläntien ja Porvarintien alueet
- Vimpelissä ydinkeskustan lisäksi Patruunantien alueen
- Ähtärissä ydinkeskustan lisäksi Hankolan alueen

- Alahärmässä ydinkeskustan alueen
- Eskoossa kuntakaavoituksella määriteltävän rakentuvan ydinkeskustan alueen
- Jalasjärvellä ydinkeskustan lisäksi Osmolan alueen
- Jurvassa ydinkeskustan alueen
- Korttesjärvellä ydinkeskustan alueen
- Peräseinäjoella ydinkeskustan alueen
- Ylistarossa ydinkeskustan lisäksi valtateihin 16 ja 18 rajautuvan Asulan itäpuoleisen alueen
- Ylihärmässä ydinkeskustan alueen

Kuva 5. Yhdyskuntarakenteen seurantajärjestelmän (YKR) ruutuaineistolla määritelty Seinäjoen keskustoimintojen alue.

Seinäjoen–Nurmon keskustaajama on levittäytynyt varsin laajalle alueelle, muodostaen 10,57 km² kokoisen yhtenäisen keskustoimintojen alueen. Kaupan sijainnin ohjauksen osalta II vaihemaakuntakaavassa osoitettu Seinäjoen keskustoimintojen alue (C) edustaa keskustahakuista suunnitteluratkaisua, ja alueen ulkopuolelle on rajattu Törnävän (P1), Kasperin (P2) ja Nurmon (P3) paikalliskeskukset, joilla ei ole seudullista merkitystä (kuva 11).

Katri Korpela

7.2 Kaupan palveluverkko

Peruslähtökohta kaupan palveluverkolle on, että keskustan ulkopuolelle voidaan osoittaa kaupan toimintoja, jotka eivät kilpaile keskusta-alueen kanssa, sekä paljon tilaa vaativaa erikoistavarakauppaa. Ensisijaisesti kaupan palveluverkko tukeutuu kuitenkin keskusta-alueisiin.

Kaupan palveluverkon kokonaismitoitus on arvioitu II vaihemaakuntakaavassa kaupan toimialoittain. Kokonaismitoitusta laskettaessa kokonaisymyynnin lähtötietoina on huomioitu väestömäärät, päivittäistavara-kaupan ostovoima sekä ostovoiman siirtymä. Tavoitevuoden mitoitusta varten on laskennassa otettu huomioon ennustettu väestönkasvu, ostovoiman kasvu sekä ostovoiman siirtymä. Näillä tiedoilla on saatu tavoitevuoden kokonaisymyynti, josta on johdettu myyntitehokkuudella ja ylimitoituskertoimella tavoitevuoden myyntiala, joka puolestaan on muunnettu kerrosalaksi (taulukko 4). Kokonaismitoituksessa huomioidaan toimialoittain päivittäistavarakauppa, erikoistavarakauppa, paljon tilaa vaativa kauppa ja autokauppa.

Vuonna 2012 Etelä-Pohjanmaalla kaupan pinta-alaksi arvioitiin noin 625 000 k-m². Siten tavoitevuodelle 2030 kaupan laskennalliseksi lisärakentamistarpeeksi on saatu noin 500 000 k-m² (taulukko 4).

Seinäjoen keskusta-alueelle ei ole II vaihemaakuntakaavassa osoitettu enimmäismitoitusta. Kaavamuutoksen myötä enimmäismitoituksista luovutaan myös muilla maakunnan keskustatoimintojen ja keskustatoimintojen alakeskusten alueilla. Keskustatoimintojen ulkopuolisilla km-merkintöjen alueilla vähittäiskaupan yhteenlasketut enimmäiskerrosalat pysyvät II vaihemaakuntakaavan mukaisina. Vähittäiskaupan suuryksiköiden alueella enimmäismitoitukseen lasketaan mukaan alueen kaikki kaupan kerrosala eli vähittäiskaupan suuryksiköiden kerrosalan lisäksi myös pienemmät kaupan yksiköt. Enimmäismitoitukseen lasketaan mukaan sekä olemassa oleva että uusi kerrosala.³⁴

³⁴ Vähittäiskaupan suuryksiköiden kaavoitus. Ympäristöhallinnon ohjeita 3/2013.

Taulukko 4. Vähittäiskaupan kokonaismitoituksen arviointi 2030.³⁵

	Kaupan toimiala				Kauppa yhteensä
	Päivittäistavara- kauppa	Erikoistavara- kauppa	Tilaa vaativa erikoistavarakauppa	Autokauppa	
k-m ²	224 803	449 592	238 878	226 545	1 139 818

Keskustojen ulkopuolisten kaupan alueiden lisärakentamisen mitoitusluvuksi on määritelty II vaihemaakuntakaavan yhteydessä 185 000 k-m², ja Tuurin sekä Powerparkin matkailua palvelevien kaupallisten alueiden mitoitusluvuksi 86 000 k-m².

Keskusta-alueiden ulkopuoliset, merkitykseltään seudulliset vähittäiskaupan suuryksiköt on osoitettu II vaihemaakuntakaavassa km- ja km-ma -kohdamerkinnöillä. Kyseisiin merkintöihin sekä kaupallisten vyöhykkeiden km1- ja km2-merkintöihin ei tehdä muutoksia kaavamuutoksessa. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa keskustan ulkopuolelle sijoittuvien vähittäiskaupan suuryksiköiden tarkempi sijoittuminen, laajuus sekä mitoitus on määriteltävä siten, ettei niillä ole merkittäviä haitallisia vaikutuksia keskusta-alueiden kaupallisiin palveluihin ja niiden kehittymiseen. Etelä-Pohjanmaan II vaihemaakuntakaavassa km-kohdamerkinnän tulkinta perustuu yleispiirteisen suunnittelun lähtökohtaan. Kohdamerkintä voi siis kattaa yhtenäisen toiminnallisen alueen, vaikka aluetta halkoisi esimerkiksi valta- tai kantatie, rautatie tai joki. Alue tulee kuitenkin suunnitella kokonaisuutena huomioiden ja lieventäen esimerkiksi edellä mainittujen tekijöiden aiheuttamia estevaikutuksia liikennejärjestelyissä.

³⁵ Etelä-Pohjanmaan kaupan palveluverkon nykytila ja mitoitustarpeet 2030. Etelä-Pohjanmaan liitto.

8 KAAVAN MERKINNÄT JA MÄÄRÄYKSET

Vaihemaakuntakaavasta II (30.5.2016) kumottavat määräykset on esitetty punaisella fontilla.

Vaihemaakuntakaavasta II (30.5.2016) muutettavat määräykset on esitetty sinisellä fontilla.

Yleistä:

Vähittäiskaupan suuryksiköt on sijoitettava tukemaan yhdyskuntarakennetta. Suuryksiköiden yksityiskoh-
taisemmassa suunnittelussa ja toteuttamisessa on otettava huomioon tasapainoisen palveluverkon kehit-
täminen, olemassa olevien keskustatoimintojen alueiden kaupalliset palvelut ja niiden toiminta- ja kehitys-
edellytykset, yhdyskuntarakenteen muu kehitys sekä palveluiden hyvä saavutettavuus.

Alueiden yleis- ja asemakaavoituksessa tulee kiinnittää erityistä huomiota asuin- ja työpaikka-alueiden ja-
lankulku- ja pyöräily- sekä joukkoliikenteen mahdollisimman suoriin ja hyviin yhteyksiin kaupan ja muiden
palvelujen kesken.

Alueiden käytön suunnittelussa ja rakentamisessa on varmistettava, että alueella sijaitsevien pohjavesien
laatu ei huononnu tai antoisuus pienene, ja että kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta
tärkeiden kohteiden kulttuuri- ja luonnonperintöarvot säilyvät.

Koko maakuntaa koskeva suunnittelumääräys:

*Seudullisesti merkittävän vähittäiskaupan suuryksikön koon alarajaksi määritellään, ellei selvitysten perus-
teella taajamakohtaisesti muuta osoiteta:*

- ~~päivittäistavarakaupan~~ *vähittäistavarakaupan* seudullisesti merkittävän suuryksikön koon alaraja on ~~2 000 k-m²~~ *4 000 k-m²*
- ~~päivittäistavarakaupan seudullisesti merkittävän suuryksikön koon alaraja on 3 000 k-m² Alajärven, Alavuden, Kauhajoen, Kauhavan, Kurikan, Lapuan, Ilmajoen, Jalasjärven, Seinäjoen, Teuvan sekä Ähtä-
rin kunnassa~~
- *päivittäistavarakaupan seudullisesti merkittävän suuryksikön koon alaraja on Seinäjoella 5 000 k-m²
kaavakartalla osoitetulla kaupallisella vyöhykkeellä (km²)*
- ~~erikoistavarakaupan seudullisesti merkittävän suuryksikön koon alaraja on 3 000 k-m²~~
- *erikoistavarakaupan seudullisesti merkittävän suuryksikön koon alaraja on 5 000 k-m² Alajärven, Ala-
vuden, Kauhajoen, Kauhavan, Kurikan, Lapuan, Ilmajoen, Jalasjärven, Seinäjoen, Teuvan sekä Ähtä-
rin kunnassa*
- *erikoistavarakaupan seudullisesti merkittävän suuryksikön koon alaraja on Seinäjoella 10 000 k-m²
kaavakartalla osoitetulla kaupallisella vyöhykkeellä (km²)*

*Edellä mainitut rajat ylittävät kaupan suuryksiköt osoitetaan maakuntakaavassa erikseen kerrosalamitoi-
tuksineen. Edellä mainittuja pienempiä, paikallisesti merkittäviä vähittäiskaupan suuryksiköjä on mahdol-
lista toteuttaa kunnan omaan suunnitteluun ja vaikutusten arviointiin perustuen*

C**Keskustatoimintojen alue, (C)**Merkinnän tarkempi kuvaus ja suunnitteluperiaate:

Merkinnällä osoitetaan Seinäjoen keskustatoimintojen alue, johon sijoittuu keskustahakuisia hallinto-, kauppa-, hyvinvointi- ja vapaa-ajan palveluja sekä asumista. Alueelle sijoittuu eri liikennemuotoja yhdistelevä matkakeskus.

Suunnittelumääräys:

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee luoda edellytyksiä vetovoimaisen ja viihtyisän kaupunkikeskuksen kehittymiselle varaamalla alueita tiivistä kaupunkirakentamista ja monipuolisia palveluja varten sekä määrittelemällä korkeatasoisen kaupunkikuvan kehittämisen periaatteet.

Keskusta-alueen kehittämisessä tulee kiinnittää erityistä huomiota ydinkeskustan ja muun taajaman selkeään rajaukseen, keskusta-alueen viihtyisyyteen ja esteettömyyteen sekä alueen liittymiseen muuhun kaupunkirakenteeseen. Alueen kehittymistä tulee tukea täydentämällä olevaa kaupunkirakennetta.

Alueiden käytön suunnittelussa on huolehdittava joukkoliikenteen toimintaedellytyksistä, eri liikennemuotoja yhdistelevistä matkaketjuista, turvallisista ja kattavista kevyen liikenteen yhteyksistä sekä turvattava valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt.

Alueelle saa sijoittaa merkitykseltään seudullisia vähittäiskaupan suuryksiköitä. ~~Alueelle ei osoiteta enimmäiskerrosalaa.~~

C**Keskustatoimintojen alue, kohdemerkintä (c)**Merkinnän tarkempi kuvaus ja suunnitteluperiaate:

Merkinnällä osoitetaan seudullista merkitystä omaavan kuntakeskuksen ydinalue. Keskustatoimintojen alueella on asutuksen lisäksi hallintoon, palveluihin ja kauppaan liittyviä toimintoja. Lapualla, Kauhavalla ja Ähtärissä keskustatoimintojen alueelle sijoittuu eri liikennemuotoja yhdistelevä matkakeskus.

Suunnittelumääräys:

Keskustojen kehittämisessä tulee kiinnittää erityistä huomiota ydinkeskustan ja muun taajaman selkeään rajaukseen, keskusta-alueen viihtyisyyteen ja esteettömyyteen. Alueiden käytön suunnittelussa on huolehdittava joukkoliikenteen toimintaedellytyksistä ja turvallisista kevyen liikenteen yhteyksistä sekä turvattava valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt.

Keskustatoimintojen alueiden kehittämisessä on kiinnitettävä huomiota alueen kaupallisen palvelutarjonnan vahvistamiseen, palveluiden saavutettavuuteen ja keskustatoimintojen alueen täydentämiseen. Alueelle saa sijoittaa merkitykseltään seudullisia vähittäiskaupan suuryksiköitä.

~~Vähittäiskaupan suuryksiköiden yhteenlasketut enimmäiskerrosalat:~~

- ~~• Alajärvi 25 000 k-m²~~
- ~~• Alavus 20 000 k-m²~~

- ~~Kauhajoki 35 000 k-m²~~
- ~~Kauhava 30 000 k-m²~~
- ~~Kurikka 20 000 k-m²~~
- ~~Lapua 30 000 k-m²~~
- ~~Ilmajoki 25 000 k-m²~~
- ~~Jalasjärvi 15 000 k-m²~~
- ~~Ähtäri 15 000 k-m²~~

~~Muille keskustatoimintojen alueille ei saa sijoittaa tässä maakuntakaavassa kuntakohtaisesti määriteltäviä, seudullisesti merkittävän vähittäiskaupan suuryksikön koon alarajan ylittäviä yksiköitä.~~

Kohdemarkinnällä osoitetun keskustatoimintojen alueen sijainti ja laajuus on määriteltävä yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa siten, että alueesta muodostuu toiminnallisesti eheä keskustahakuisiin toimintoihin painottuva kokonaisuus.

Keskustatoimintojen alakeskus, kohdemarkintä (ca)

Merkinnän tarkempi kuvaus ja suunnitteluperiaate:

Merkinnällä osoitetaan seudullista merkitystä omaavat keskustatoimintojen alakeskukset, jotka täydentävät keskustatoimintojen alueiden muodostamaa palvelurakennetta. Alakeskuksissa on asutuksen lisäksi palveluihin, hallintoon ja kauppaan liittyviä toimintoja.

Suunnittelumääräys:

Alakeskuksen kehittämisessä tulee kiinnittää erityistä huomiota viihtyisyyteen ja esteettömyyteen. Alueiden käytön suunnittelussa on huolehdittava joukkoliikenteen toimintaedellytyksistä ja turvallisista kevyen liikenteen yhteyksistä sekä turvattava maakunnallisesti ja valtakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt.

- ~~Seinäjoen Eskoon alueelle saa sijoittaa merkitykseltään seudullisen vähittäiskaupan suuryksikön tai suuryksiköitä, joiden yhteenlaskettu enimmäiskerrosala on 20 000 k-m²~~
- ~~Kauhavan Alahärmän alueelle saa sijoittaa merkitykseltään seudullisen vähittäiskaupan suuryksikön tai suuryksiköitä, joiden yhteenlaskettu enimmäiskerrosala on 15 000 k-m²~~

~~Muille keskustatoimintojen alakeskusten alueille ei saa sijoittaa tässä maakuntakaavassa kuntakohtaisesti määriteltäviä, seudullisesti merkittävän vähittäiskaupan suuryksikön koon alarajan ylittäviä yksiköitä.~~

Kohdemarkinnällä osoitetun keskustatoimintojen alakeskuksen sijainti ja laajuus on määriteltävä yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa siten, että alueesta muodostuu toiminnallisesti eheä keskustahakuisiin toimintoihin painottuva kokonaisuus.

Merkitykseltään seudullinen vähittäiskaupan suuryksikkö, kohdemerkintä (km)

Merkinnän tarkempi kuvaus ja suunnitteluperiaate:

Merkinnällä osoitetaan vähintään seudullisesti merkittävä vähittäiskaupan suuryksikön alue, joka ei sijoitu keskustatoimintojen alueelle (C, c, ca).

Suunnittelumääräys:

Vähittäiskaupan suuryksiköiden tarkempi sijoittuminen sekä mitoitus on suunniteltava siten, ettei niillä ole merkittäviä haitallisia vaikutuksia keskusta-alueiden kaupallisiin palveluihin ja niiden kehittymiseen. Alueiden käytön suunnittelussa on turvattava maakunnallisesti ja valtakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt.

Alueelle voidaan osoittaa yksi tai useampi merkitykseltään seudullinen vähittäiskaupan suuryksikkö tai myymäläkeskittymä. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa alueiden saavutettavuuteen myös joukko- ja kevyellä liikenteellä on kiinnitettävä erityistä huomiota.

Vähittäiskaupan yhteenlasketut enimmäiskerrosalat:

- Alajärvi, pohjoinen sisääntulotie 5 000 k-m²
- Kauhajoki, Aronkylä 10 000 k-m²
- Kurikka, Magneetti 15 000 k-m²
- Lapua, Novapark 20 000 k-m²
- Seinäjoki, Eskoo 70 000 k-m²

Kauhajoen Aronkylässä merkinnän osoittamalle alueelle ei saa sijoittaa seudullisesti merkittävää päivittäistavarakauppaa. Seinäjoen Eskoossa merkinnän osoittamalle alueelle Itäväylän sisäpuolelle saa sijoittua seudullisesti merkittävää päivittäistavarakauppaa enintään 20 000 k-m². Merkinnän osoittamalle alueelle Itäväylän ulkopuolelle ei saa sijoittua seudullisesti merkittävää päivittäistavarakauppaa. Suuryksiköiden toteuttamisen ajoitus tulee yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa sitoa muun taajamarakenteen ja liikennejärjestelmien toteuttamiseen.

Merkitykseltään seudullinen matkailua palveleva vähittäiskaupan suuryksikkö, kohdemerkintä (km-ma)

Merkinnän tarkempi kuvaus ja suunnitteluperiaate:

Merkinnällä osoitetaan vähintään seudullisesti merkittävä matkailua palveleva vähittäiskaupan suuryksikön tai suuryksikköjen alue, joka ei sijoitu keskustatoimintojen alueelle (C, c, ca). Merkitykseltään seudullisia matkailua palvelevia vähittäiskaupan suuryksikköjen alueita kehitetään ensisijaisesti muuta kuin keskustahakuista kauppaa varten.

Suunnittelumääräys:

Matkailua palvelevien vähittäiskaupan suuryksiköiden alueiden tarkempi sijoittuminen sekä mitoitus on suunniteltava siten, ettei niillä ole merkittäviä haitallisia vaikutuksia keskusta-alueiden kaupallisiin palveluihin ja niiden kehittymiseen. Alueiden käytön suunnittelussa on turvattava maakunnallisesti ja valtakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt.

Alueelle voidaan osoittaa yksi tai useampi merkitykseltään seudullinen vähittäiskaupan suuryksikkö tai myymäläkeskittymä. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa alueiden saavutettavuuteen myös joukko- ja kevyellä liikenteellä on kiinnitettävä erityistä huomiota.

Vähittäiskaupan yhteenlasketut enimmäiskerrosalat:

- Kauhava, Alahärmä, Powerpark 10 000 k-m²
- Alavus, Tuuri, 180 000 k-m²

Kauhavan Alahärmän Powerparkin alueelle ei saa sijoittaa seudullisesti merkittävää päivittäistavarakauppaa. Alavuden Tuuriin saa sijoittua seudullisesti merkittävää päivittäistavarakauppaa enintään 30 000 k-m².

Kaupallinen vyöhyke (km1)

Merkinnän tarkempi kuvaus ja suunnitteluperiaate:

Merkinnällä osoitetaan vähintään seudullisesti merkittävä vähittäiskaupan suuryksikön vyöhyke, joka ei sijoitu keskustatoimintojen alueelle (C, c, ca).

Suunnittelumääräys:

Vähittäiskaupan suuryksiköiden mitoitus ja tarkempi sijoittuminen on suunniteltava siten, ettei niillä ole yksin tai yhdessä muiden hankkeiden kanssa ole merkittäviä haitallisia vaikutuksia keskusta-alueiden kaupallisiin palveluihin ja niiden kehittymiseen. Suuryksiköiden toteuttamisen ajoitus tulee yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa sitoa muun taajamarakenteen ja liikennejärjestelmien toteuttamiseen.

Vähittäiskaupan suuryksiköiden yhteenlasketut enimmäiskerrosalat:

- Roves 100 000 k-m²

Kaupallinen vyöhyke (km2)

Merkinnän tarkempi kuvaus ja suunnitteluperiaate:

Merkinnällä osoitetaan maakuntakeskuksen kasvualue, jossa alueen omaan ostovoimaan perustuen vähittäiskaupan seudullisen merkittävyyden kriteerit poikkeavat muusta maakunnasta.

Suunnittelumääräys:

Vyöhykkeen alueella päivittäistavarakaupan seudullisesti merkittävän suuryksikön koon alaraja on 5 000 k-m² ja erikoistavarakaupan seudullisesti merkittävän suuryksikön koon alaraja on 10 000 k-m².

9 KAAVAMUUTOKSEN VAIKUTUKSET

9.1 Vaikutusten arviointi

Maakuntakaavan vaikutusten arvioinnin tehtävänä on tuottaa suunnittelijoille, osallisille ja päättäjille tietoa kaavan toteuttamisen vaikutuksista, niiden merkittävyydestä ja haitallisten vaikutusten lieventämismahdollisuuksista.

Vaikutusten arvioinnista säädetään maankäyttö- ja rakennuslaissa (MRL) ja -asetuksessa (MRA). Kaavan tulee perustua maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n mukaan kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavan vaikutuksia selvitetessä otetaan huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus. Kaavaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin selvittävä suunnitelman ja tarkasteltavien vaihtoehtojen toteuttamisen ympäristövaikutukset, mukaan lukien yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset. Selvitykset on tehtävä koko siltä alueelta, jolla kaavalla voidaan arvioida olevan olennaisia vaikutuksia. Maakuntakaavan vaikutusten arviointi on tehtävä siinä laajuudessa kuin maakuntakaava yleispiirteisenä suunnitelmana edellyttää.

Laadittavana olevan kaavamuutoksen vaikutusten arvioinnissa hyödynnetään muutettavana olevan kaavan vaikutusten arviointia sekä hallituksen esitystä eduskunnalle laiksi maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta (HE 251/2016). Maankäyttö- ja rakennusasetuksen 1 §:n mukaisesti vaikutuksia selvitetessä otetaan huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus sekä muut selvitysten tarpeellisuuteen vaikuttavat seikat. Selvitysten on annettava riittävät tiedot, jotta voidaan arvioida suunnitelman toteuttamisen merkittävät välittömät ja välilliset vaikutukset:

- 1) ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön;
- 2) maa- ja kallioperään, veteen, ilmaan ja ilmastoon;
- 3) kasvi- ja eläinlajeihin, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonvaroihin;
- 4) alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, yhdyskunta- ja energiatalouteen sekä liikenteeseen;
- 5) kaupunkikuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön.

Maakuntakaavan vaikutusten arviointi voidaan jakaa kolmeen tasoon: merkintäkohtaiseen arviointiin, yhteisvaikutusten arviointiin ja kaavan kokonaisvaikutusten arviointiin. Merkintäkohteita arvioitaessa tutkitaan kaavamerkintöjen ja aluevarauksien sijoittumista ja sijoittumisen vaikutuksia. Yhteisvaikutusten arvioinnissa näkökulma on siinä, minkälaisia suhteita kehittämiskohteilla on toisiinsa ja miten yhteisvaikutukset suhteutuvat kokonaiskaavaan nähden. Kaavan kokonaisvaikutusten arvioinnissa tarkastellaan kaavaa ja kaikkia sen osatekijöitä vaikutusalueineen kokonaisuutena. Tällöin kaavamerkintöjen vaikutuksia arvioidaan suhteessa lainvoimaiseen maakuntakaavaan ja valmisteilla oleviin vaihemaakuntakaavoihin ja kaavamuutoksiin.

9.2 Kaavamuutoksen vaikutukset

Etelä-Pohjanmaan II vaihemaakuntakaavan muutos pohjautuu maankäyttö- ja rakennuslain 1.5.2017 voimaan tulleeseen muutokseen, jolla kevennetään vähittäiskaupan suuryksiköiden sääntelyä. Sääntelyn keventämisestä aiheutuvat vaikutukset ovat ensisijaisesti sekä yhteiskunnallisia että taloudellisia ja ulottuvat yrityksien ja julkisen talouden lisäksi myös kotitalouksiin. Sääntelyn keventäminen vaikuttaa myös viranomaisten toimintaan vähentäen sekä kuntien että vähittäiskaupan toimijoiden hallinnollisia kustannuksia. Toisaalta myös kuntien ja maakunnan liittojen mahdollisuudet ohjata kaupan sijoittumista pienenevät.

9.2.1 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Maankäyttö- ja rakennuslain 71 b §:n vähittäiskaupan suuryksiköiden enimmäismitoitus on osoitettava lain mukaan maakuntakaavassa osoitettujen keskustatoimintojen alueiden ulkopuolella riittävällä tarkkuudella. Sen sijaan velvoite osoittaa vähittäiskaupan suuryksiköille enimmäismitoitus maakuntakaavan keskustatoimintojen alueella on poistettu laista. Maakuntakaavassa ei näin ollen tule osoittaa enimmäismitoituksia muihin kuin keskustatoimintojen alueiden ulkopuolelle erityisellä merkinnällä osoitettaviin vähittäiskaupan suuryksiköihin.

Enimmäismitoituksen poistumisen myötä pienet keskusta-alueet tulevat kaupan kehittämisen suhteen tasavertaisempaan asemaan suurten kanssa. Keskustatoimintojen alakeskukset rinnastautuvat kehittämisedellytyksiltään pienempiin kuntakeskuksiin. Kokonaisuudessaan enimmäismitoituksen poistuminen voi vaikuttaa keskusta-alueiden kaupan palveluihin joko positiivisesti tai negatiivisesti. Se voi toisaalta lisätä edellytyksiä keskusta-alueiden palvelutarjonnan kehittymiselle. Toisaalta vähittäiskaupan mahdollisuudet sijoittua keskusta-alueiden ulkopuolelle lisääntyvät ja mikäli keskusta-alueiden erikois- ja päivittäistavara-kauppaa siirtyy merkittävässä määrin muualle, keskusta-alueiden elinvoimaisuus ja kaupan palvelut voivat heikentyä.

Vähittäiskaupan suuryksikön kokorajan nostaminen 4 000 k-m² kasvattanee myymälöiden kokoa erityisesti päivittäistavarakaupassa. Jos myynti keskittyy kokorajan nostamisen seurauksena suurempiin myymälöihin seurauksena voi olla myymälöiden määrän väheneminen ja kaupan palveluverkon harveneminen. Kokorajan nostamisella voi näin ollen olla haitallisia vaikutuksia erityisesti pienimpien kuntien kaupan palvelujen saavutettavuuteen ja tarjontaan. Toisaalta kokorajan nostaminen mahdollistaa entistä monipuolisemmin kaupan sijoittumisen myös pienempiin kuntakeskustoihin.

Etelä-Pohjanmaalla on noin 40 yli 4000 k-m² vähittäiskaupan suuryksikköä, joista muodostuu yhteensä yli 300 000 k-m² kerrosalaa. Aiemman määrittelyn mukaisia yli 2000 k-m² yksiköitä löytyy maakunnasta hieman vajaa 90 kappaletta. Yli 4000 kerrosneliömetrin myymälöiden sijoittuminen keskittyy Seinäjoelle sekä seudullisiin keskuksiin.

Maakunnan keskustapalveluiden saavutettavuus paranee niitä kehittämällä. Vähittäiskaupan suuryksiköiden osalta saavutettavuuteen vaikuttaa se, millaista kauppaa kohteisiin tulee. Vaikutukset saavutettavuuteen ovat positiivisia, jos keskustan ulkopuolelle sijoittuu keskustapalveluita täydentäviä, keskusta-alueille sopimattomia palveluita. Mikäli suuryksiköt puolestaan korvaavat keskustassa sijaitsevia palveluita, keskusta-alueiden palvelut huononevat, ja vaikutukset saavutettavuuteen etenkin joukko- ja kevyellä liikenteellä

ovat negatiivisia. Saavutettavuus joukkoliikenteellä on Etelä-Pohjanmaalla ylipäättään huono, joten pieneköiden vähittäiskaupan suuryksiköiden sijoittuminen ei juuri vaikuta joukkoliikenteen toimintaedellytyksiin.

Maankäyttö- ja rakennuslain 71 c §:n mukaan vähittäiskaupan suuryksiköiden ensisijainen sijaintipaikka on keskusta-alue, ellei muu sijainti kaupan palvelujen saavutettavuus huomioon ottaen ole perusteltu. Palvelujen saavutettavuudella tarkoitetaan lain yhteydessä kaupan palvelujen sijoittumista suhteessa asuinalueiden tai esimerkiksi matkailukeskusten sijaintiin ja palvelujen käyttäjien mahdollisuuksiin saavuttaa nämä palvelut eri kulkumuodoilla (YM 2017). Saavutettavuuden huomioiminen sijoitettaessa kaupan palveluja keskusta-alueiden ulkopuolelle tukee näin ollen eri väestöryhmien, kuten ikääntyneiden ja autottomien, yhdenvertaisuutta. Se edistää osaltaan myös kaupan työntekijöiden kulkemista toimipaikoilleen.

9.2.2 Taloudelliset vaikutukset

Elinkeinoelämän ja kaupan toimivuuteen ja kilpailutilanteeseen vaikuttavat keskustojen ja kaupan merkinät sekä kaupan mitoitus. Kaavamuuos edistää kaupan toimialan kilpailun edellytyksiä sekä kaupan toimijoiden edellytyksiä kehittää palveluitaan. Sääntelyn keventymisen myötä myös uusien toimijoiden alalle tulon mahdollisuudet lisääntyvät erityisesti päivittäistavarakaupassa, mikä puolestaan edistää toimivan kilpailun kehittymistä. Laajemmin tarkasteltuna muutos tukee osaltaan myös elinvoiman vahvistumista ja voi vaikuttaa välillisesti myös julkisen talouden kestävyyttä vahvistavasti.

Suuryksikön kokorajan nostaminen mahdollistaa entistä suuremmat myymäläpinta-alat ja näin ollen myös laajemmat myymälävalikoimat. Valikoimien kasvu ja monipuolistuminen lisäävät sekä suuryksiköiden kilpailukykyä että kaupallista vetovoimaa, minkä lisäksi myös kotitaloudet hyötyvät valikoimien parantuessa ja hintakilpailun lisääntyessä. Valikoimien laajeneminen voi myös vähentää asiakkaiden tarvetta liikkua myymälöiden välillä. Kokorajan nosto parantaa kaupan toimintaedellytyksiä ja lisää vähittäiskaupan mahdollisuuksia aiempaa kustannustehokkaammalle toiminnalle. Vähittäiskaupan suuryksiköihin kohdistuvan sääntelyn keventämisellä ja kaupan aukiolosäännösten vapautumisella on kuitenkin arvioitu olevan myös negatiivisia yhteisvaikutuksia pienten, alle 500 k-m² lähikauppojen ja supermarkettien kilpailumahdollisuuksiin.

9.2.3 Kaavamuutoksen yhteisvaikutukset

Kaavamuutoksen yhteisvaikutukset kohdistuvat ensisijaisesti maisemaan ja rakennettuun ympäristöön, liikenneyhteyksiin sekä alue- ja yhdyskuntarakenteeseen.

Kaavaratkaisun vaikutukset maisemaan ja rakennettuun ympäristöön sekä arkeologiseen kulttuuriperintöön muodostuvat osittain kaupan ja muiden keskustatoimintojen toimitiloista. Kaupalliset vyöhykkeet, kaupan kohdemerkinnät ja keskustatoimintojen alueiden merkinnät tukevat maakunnallisesti ja valtakunnallisesti merkittävien kulttuuriympäristön arvojen säilymistä. Kaavaratkaisun osalta on myös huomioitava, että mm. arkeologista kulttuuriperintöä käsittelevät kaavamerkinät säilyvät edelleen voimassaolevan maakuntakaavan mukaisena. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavassa on osoitettu merkittävät muinaisjäännökset (I-luokka), jonka suunnittelumääräyksen mukaan *Arkeologiset, muinaismuisto- ja muut arvot on otettava huomioon siten, että varmistetaan näihin liittyvien arvojen säilyminen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Muinaisjäännöskohteisiin vaikuttavista hankkeista on pyydettävä museoviranomaisen lupa.*

Vaihemaakuntakaava II:n teemoista kaupan sijoittumisella ja liikenneratkaisuilla on keskinäisiä vaikutuksia, sillä vähittäiskaupan suuryksiköt tulee sijoittaa hyvien liikenneyhteyksien varrelle. Ohjaamalla seudullisesti merkittävää vähittäiskauppaa keskusta-alueille vahvistetaan keskustojen merkitystä ja kaupan palveluiden saavutettavuutta eri kulkumuodoin. Keskustatoimintojen alueiden ulkopuolelle II vaihemaakuntakaavassa osoitetut vähittäiskaupan suuryksiköiden merkinnät perustuvat pääosin joko jo olemassa oleviin kaupallisiin kohteisiin tai yksityiskohtaisemmalla kaavoituksella mahdollistettuihin kaupan sijaintipaikkoihin.

Yhdyskuntarakenteen eheyttämisen sekä kestävien liikkumismuotojen edistämisen tavoitteiden näkökulmasta suurimman riskin muodostavat keskustojen reuna-alueille tai niiden ulkopuolelle sijoittuvat seudullisesti merkittävät kaupan suuryksiköt. Yhdessä korkeatasoisemmista tieyhteyksistä johtuvan paremman saavutettavuuden kanssa ne tukevat autoriippuvaista yhdyskuntarakennetta. Joukkoliikenteen oleelliseen kasvattamiseen ei ole edellytyksiä maakuntakaavan keinoin. Maakuntakaavalla voidaan kuitenkin tukea tiiviin yhdyskuntarakenteen kehittymistä, joka osaltaan edistää myös kevyen liikenteen käyttöä.

10 KAAVAN OIKEUSVAIKUTUKSET

Maakuntakaavassa esitetyt suunnitteluratkaisut perustuvat yleispiirteisen suunnittelun lähtökohtiin. Maakuntakaavassa esitettävät rajaukset ja merkintöjen sijainnit eivät siis ole tarkkapiirteisiä, vaan niiden on tarkoitus tarkentua yksityiskohtaisemman suunnittelun yhteydessä yleiskaavan selvitysten ja vaikutusten arviointien perusteella.

Maankäyttö- ja rakennuslaki sekä sitä täydentävä asetus (895/1999, MRA) määrittävät raamit alueiden käytön suunnittelulle. MRL:n mukainen alueiden käytön suunnittelujärjestelmä muodostuu valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista sekä yleispiirteisistä ja yksityiskohtaisista kaavoista. Yleispiirteisistä kaavoista maakuntakaavan laatii maakuntaliitto ja yleiskaavan kunta. Myös yksityiskohtaisen asemakaavan laadinnasta vastaa kunta. Suunnittelujärjestelmän periaatteen mukaisesti yleispiirteisempi kaava on ohjeena laadittaessa tai muutettaessa yksityiskohtaisempaa kaavaa.

Maankäyttö- ja rakennuslain 4 § mukaisesti maakuntakaava sisältää yleispiirteisen suunnitelman alueiden käytöstä maakunnassa tai sen osa-alueella. Maakunnan suunnittelussa otetaan huomioon valtakunnalliset tavoitteet sovittaen ne yhteen alueiden käyttöön liittyvien maakunnallisten ja paikallisten tavoitteiden kanssa. Maakuntakaavassa esitetään alueiden käytön ja yhdyskuntarakenteen periaatteet ja osoitetaan maakunnan kehittämisen kannalta tarpeellisia alueita (MRL 25 §). Aluevarauksia osoitetaan vain siltä osin ja sillä tarkkuudella kuin alueiden käyttöä koskevien valtakunnallisten tai maakunnallisten tavoitteiden kannalta taikka useamman kuin yhden kunnan alueiden käytön yhteen sovittamiseksi on tarpeen. Maakuntakaava voidaan maankäyttö- ja rakennuslain 27 § mukaisesti laatia myös vaiheittain, kuten Etelä-Pohjanmaan II vaihemaakuntakaava on laadittu. Vaihemaakuntakaavalla kumotaan osa vahvistetun kokonaismaakuntakaavan merkinnöistä ja huomioidaan uusilla merkinnöillä mm. kaupan suuryksiköjä koskevat lakimuutokset.

Maankäyttö- ja rakennuslain 32.1 § mukaisesti maakuntakaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa yleiskaavaa ja asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi. Maakuntakaavan keskeiset periaatteet sekä suunnitteluratkaisut toimivat siten yksityiskohtaisemman kaavoituksen lähtökohtana. Suunnittelujärjestelmän mukaisesti maakuntakaavan kaavaratkaisut sekä muun muassa esitetyt aluevaraukset täsmentyvät kuntakaavoituksen yhteydessä. Maankäyttö- ja rakennuslain 32.2 § mukaisesti viranomaisten on suunnitellessaan alueiden käyttöä koskevia toimenpiteitä ja päättäessään niiden toteuttamisesta otettava maakuntakaava huomioon, pyrittävä edistämään kaavan toteuttamista ja katsottava, ettei toimenpiteillä vaikeuteta kaavan toteuttamista. Velvoite koskee kaikkia valtion ja kuntien viranomaisia, jotka harjoittavat alueiden käyttöön liittyviä suunnittelu- ja toteuttamistehtäviä. Maankäyttö- ja rakennuslain 32.3 § mukaisesti maakuntakaava ei ole oikeusvaikutteisen yleiskaavan eikä asemakaavan alueella voimassa muutoin kuin 1 momentissa tarkoitettujen kaavojen muuttamista koskevan vaikutuksen osalta.

11 MAAKUNTAKAAVAN TOTEUTTAMINEN JA SEURANTA

Maakuntakaavassa esitettyjen ratkaisujen toteuttaminen on sekä julkisen että yksityisen sektorin vastuulla. Yksityinen sektori, ensisijaisesti kaupan toimijat, päättävät maakunnan kaupallisten palvelujen kehittämisestä. Keskusta-alueet puolestaan kehittyvät sekä julkisen että yksityisen sektorin yhteistoimin.

Vähittäiskauppa elää myös murroskautta. Ostovoiman kehitys, verkkokaupan kasvu ja kuluttajakäyttäytymisen muutokset voivat vaikuttaa kaupan rakentamisratkaisuihin ennakoidusta poikkeavalla tavalla. Siten maakuntakaavan toteutumisen ennustaminen on tältä osin vaikeaa. Suurimmissa kunnissa on kuitenkin vireillä kaupan rakentamishankkeita, joita maakuntakaava osaltaan on mahdollistamassa. Myönteistä on, että hankkeet näyttäisivät sijoittuvan useimmiten keskusta-alueille. Uudet hankkeet voivat toisaalta lisätä ostovoiman siirtymää pienemmiltä paikkakunnilta, mikä näkyy kaupan keskittymisenä. Vaikka maakuntakaavalla pyritään alueellisesti tasapainoiseen kaupan palvelujen kehittämiseen, on palveluverkon kehitys ensisijaisesti kaupan toimijoiden sisäinen asia.

Etelä-Pohjanmaan heikko väestökehitys muualla kuin Seinäjoen kaupunkiseudulla heijastuu keskusta-alueille niiden hitaana uudistumisena. Käytöstä poistuville kiinteistöille on vaikea löytää uutta käyttöä, saati että niitä korvattaisiin uudisrakentamisella. Monen keskusta-alueen toiminnot ovat ensisijaisesti julkisen sektorin varassa. Sosiaali- ja terveystieteiden palvelujen uudistus sekä koulutuspalvelujen keskittäminen voivat heikentää monen keskusta-alueen asemaa entisestään. Maakuntakaavassa on kuitenkin osoitettu varsin kattava keskustatoimintojen alueiden verkosto. Kaavan toteuttaminen edellyttääkin aktiivista keskustojen kehittämistä etenkin taantuvilla seuduilla. Toisaalta kasvualueilla maakuntakaava edellyttää keskusta-alueiden eheyttämistä ja tiivistämistä.

Maakuntakaavan toteutumista seurataan siten, että siitä annetaan arvio maakuntavaltuustolle vuosittain tehtävän kaavoituskatsauksen yhteydessä. Arvio annetaan vähintään kerran valtuustokaudessa. Kaavaa tarkistetaan, mikäli arvio antaa siihen aihetta. Varsinaisesti kaavan tarkistus tehdään noin 10 vuoden jaksoissa.

LÄHTEET

- Aro, T. & Laiho, A. 2013. Viiden suuren kaupunkiseudun demografinen kilpailukyky. Muuttoliikkeen määrä ja rakenne suurilla kaupunkiseuduilla 2000-luvulla.
- Etelä-Pohjanmaan liitto. 2014. Etelä-Pohjanmaan energia- ja ilmastostrategia 2014–2020.
- Etelä-Pohjanmaan liitto. 2014. Etelä-Pohjanmaan tulevaisuuden eväät - maakuntasuunnitelma 2040 & maakuntaohjelma 2014–2017.
- Etelä-Pohjanmaan liitto. 2015. Etelä-Pohjanmaan kaupan palveluverkon nykytila ja mitoitustarpeet 2030.
- Etelä-Pohjanmaan liitto. 2015. Etelä-Pohjanmaan keskusverkkoselvitys. Nieminen, E.
- Etelä-Pohjanmaan liitto. 2015. Etelä-Pohjanmaan venesatamat, lentoasemat ja -paikat.
- Etelä-Pohjanmaan liitto & Finnish Consulting Group. 2011 (2015). Etelä-Pohjanmaan kaupan palveluverkko 2030 - selvitys.
- Etelä-Pohjanmaan liitto, Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus & Liikennevirasto. 2014. Etelä-Pohjanmaan liikennejärjestelmäsuunnitelma.
- Etelä-Pohjanmaan liitto, Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus & Liikennevirasto. 2017. Etelä-Pohjanmaan liikennejärjestelmäsuunnitelma.
- Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, Etelä-Pohjanmaan liitto & Liikennevirasto. 2011. Etelä-Pohjanmaan pääteiden logistiikka- ja maankäyttöselvitys.
- Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus. Raportteja 2014. Kauhajoki-Kauhava palvelutasoselvitys.
- Entrecon. 2010. Tuurinportti ja Tuurin yleiskaavan laajennus, Kaupalliset ja sosiaaliset vaikutukset.
- HE 251/2016. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta. <https://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2016/20160251>. Viitattu 26.3.2018.
- Seinäjoen kaupunki & FCG suunnittelu ja tekniikka. 2014. Seinäjoen vähittäiskaupan selvitykset. Loppuraportti.
- Suomen ympäristökeskus. 2012. Yhdyskuntarakenteen toiminnalliset alueet Suomessa.
- Tilastokeskus. Alueellinen yritystoimintatilasto. Toimipaikat toimialoittain ja maakunnittain 2013–2016.
- Tilastokeskus. Aluutilinpito. Tuotanto ja työllisyys maakunnittain 2000–2015.
- Tilastokeskus. Heikko talous heijastuu vähittäiskauppaan. Internetin kautta ostetaan eniten vaatteita ja jalkineita. https://www.stat.fi/artikkelit/2014/art_2014-12-08_009.html?s=0#4. Päivitetty 23.2.2015.
- Tilastokeskus. Työpaikat toimialan (TOL 2002) mukaan alueittain 1993–2007.
- Tilastokeskus. Työssäkäynti. Työlliset alueen, toimialan (TOL 2008), sukupuolen ja vuoden mukaan 2007–2015.
- Tilastokeskus. Työssäkäyntitilastot 1987–2012 ja 2007–15.
- Tilastokeskus. Väestö 31.12.2015 ja väestöennuste 2015 iän ja sukupuolen mukaan alueittain 2015 - 2040.
- Tilastokeskus. Väestö asuinpaikan kaupunki-maaseutu-luokituksen mukaan sekä osuus väestöstä 1990 - 2016.
- Tilastokeskus. Väestörakenne. Väestö asuinpaikan kaupunki-maaseutu-luokituksen mukaan sekä osuus väestöstä 1990–2013.
- Tilastokeskus. Väestörakenne. Väestöntiheys (1.1.2017) ja taajama-aste (31.12.2016) alueittain.
- Tilastokeskus. Vähittäiskaupan toimipaikat kunnittain 2013 ja Vähittäiskaupan toimipaikat kunnittain 2007–2012. Toimipaikat ja liikevaihto (1000 euroa).
- Tilastokeskus. Vähittäiskaupan toimipaikat kunnittain 2013–2016.
- Tulli. Tavaroiden ulkomaankauppa maakunnittain vuonna 2017. 2017:M18.
- Työ- ja elinkeinoministeriö. Työllisyyskatsaus. Helmikuu 2018.

- Työ- ja elinkeinoministeriö. Yrityskatsaus 2014. Murroksia ja uudistumista. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja. Kilpailukyky. 39/2014.
- Ympäristöministeriö. Kysymyksiä ja vastauksia maankäyttö- ja rakennuslain 1.5.2017 voimaan tulleesta muutoksesta. www.ym.fi/mrlmuutokset. Viitattu 26.03.2018.
- Ympäristöministeriö. 2013. Vähittäiskaupan suuryksiköiden kaavoitus. Ympäristöhallinnon ohjeita 3/2013.
- Ympäristöministeriö. 2009. Tulevaisuuden alueidenkäytöstä päätetään nyt. Tarkistetut valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet.
- Ympäristöministeriö, Työ- ja elinkeinoministeriö, Liikenne- ja viestintäministeriö & Maa- ja metsätalousministeriö. 2015. Uusiutumiskykyinen ja mahdollistava Suomi. Aluerakenteen ja liikennejärjestelmän kehityskuva 2050.

ETELÄ-POHJANMAAN LIITTO
REGIONAL COUNCIL OF SOUTH OSTROBOTHNIA

WWW.EPLIITTO.FI

